

Σε τί χρειάζομαι έναν θεό;

Στο βιβλίο της «Wozu brauche ich einen Gott?» (περίπου: Σε τι χρειάζομαι έναν θεό;) παρουσιάζει η παιδαγωγός Dr. Fiona Lorenz, συνομιλίες με συμπολίτες, διαφόρων ηλικιών, επαγγελμάτων και εθνικοτήτων —κυρίως γερμανόφωνων, βέβαια—, οι οποίοι δηλώθηκαν αυθόρμητα σε πρόσκληση για συμμετοχή σε μια εκ του μακρόθεν συζήτηση, πότε, πως και γιατί έπαψαν να είναι πιστοί σε κάποια θρησκεία και αν υπήρχε κάποιο χαρακτηριστικό γεγονός που τους οδήγησε σ' αυτή την επιλογή.

Κύριος στόχος αυτής της μελέτης ήταν η διερεύνηση των λόγων για την επιλεγμένη αθεΐα, η οποία συνήθως αποσιωπάται στο δημόσιο λόγο, σε αντίθεση με περιγραφές και διηγήσεις διαφόρων για την ευχαρίστηση που νιώθουν να πιστεύουν στον ένα ή στον άλλο θεό και τον/τους προφήτες του.

Για τον εαυτό της γράφει η κ. Lorenz ότι είναι η ίδια άθεη και διαχώρισε τη θέση της από τον (προτεσταντικό) εκκλησιαστικό μηχανισμό την εποχή που ενηλικιώθηκε και άρχισε να εργάζεται (τώρα είναι 48 ετών), οπότε έπρεπε να πληρώνει «εκκλησιαστικό φόρο».

Στην πορεία αναρωτήθηκε η κ. Lorenz, αν αυτός ο διαχωρισμός από την «προτεσταντική εκκλησία» ήταν μια τυπική ενέργεια και μήπως πριν πίστευε σε οτιδήποτε σχετικό. Η ίδια γράφει επ' αυτού τα εξής, τα οποία αποδίδω εδώ κάπως ελεύθερα, αλλά στο πνεύμα της συγγραφέως:

Δεν μπορώ να θυμηθώ αν και τι πίστευα πριν από την αποχώρησή μου από την Εκκλησία. Γι' αυτό πιστεύω ότι ήμουν από μικρή άθεη, χωρίς να το έχω συνειδητοποιήσει· εκφράστηκε αυτό τη στιγμή που έπρεπε να πληρώσω για κάτι που δεν με ενδιέφερε.

Μπορώ να πω μάλιστα ότι όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται άθεοι και αργότερα μέσω των γονέων, δασκάλων, συγγενών και φίλων προσαρμόζονται στη

θρησκεία της οικογένειας, της κοινότητας, της πόλης ή του κράτους.

Μικρή, σε ηλικία 13-14 ετών, έτυχε να διαβάσω κάποια θρησκευτικά βιβλία, για τον Δαβίδ, για τον Ιησού, για τον Παύλο, και διαπίστωσα ότι όλα αυτά που αναφέρονταν εκεί, μου ήταν τελείως αδιάφορα· δεν μπορούσα να προσαρμοστώ στις ιδέες που περιέχονταν σ' αυτά, δεν είχαν σχέση με τη ζωή μου. Και αργότερα δεν αισθάνθηκα ποτέ ότι μου λείπει κάτι. Πέρα απ' αυτά δεν ενδιαφέρθηκα ποτέ να πάρω μέρος σε συζητήσεις, αν υπάρχει ή δεν υπάρχει Θεός, με ενδιέφεραν τελείως άλλα πράγματα.

Οι επαφές μου με την Εκκλησία ήταν κατά τις επισκέψεις μου στο κατηχητικό, στο οποίο με έστελνε ο πατέρας μου. Έμαθα τα διάφορα θρησκευτικά τραγούδια και τα τραγούδαγα από στήθους, χωρίς να διαβάζω τους στίχους ή τις νότες, αλλά τίποτα από αυτά δεν έμεινε στη συνείδησή μου.

Στο σπίτι δεν κάναμε προσευχές και θρησκευτικές συζητήσεις, κάποτε πηγαίναμε τα Χριστούγεννα στην εκκλησία, μέχρι που έγινα έφηβη και δεν ενδιαφερόμουν πια. Αυτό σημαίνει ότι δεν είχα από την οικογένειά μου πίεση προσαρμογής σε θρησκευτικές δοξασίες και τελετές.

Αν και ξέρω ότι κάποιοι έγιναν πιστοί, επειδή είχαν διάφορα δυσάρεστα επεισόδια στη ζωή τους, εγώ έτυχε να περάσω ασθένειες καρκίνου, αλλά δεν σκέφτηκα ούτε στιγμή να απευθυνθώ σε κάποιο θεό ή σε οποιαδήποτε ανώτερη δύναμη. Ήξερα ότι είμαι θνητή και το επιβεβαίωσα πολύ έντονα κατά την ασθένειά μου, αλλά αυτό με ενίσχυσε να ασχοληθώ περισσότερο με τη ζωή, την οικογένεια και τη ζωή μου, όσο έχω καιρό και όσο έχω δυνάμεις.

Προσωπικά έχω έντονο το συναίσθημα του αυτοπροσδιορισμού και της υπευθυνότητας να πετύχω τους στόχους που έχω βάλει αυτή την περίοδο της ζωής μου. Θρησκείες και άλλα συστήματα ολοκληρωτικού ελέγχου της

προσωπικότητας δίνουν επίσης προσανατολισμό στη ζωή, έτσι ώστε να μην χρειάζεται κάποιος να κάνει δικό του προγραμματισμό και δικές του ιδιαίτερες σκέψεις. Σε κάθε ενδιαφερόμενο προσφέρεται όμως ένα προκαθορισμένο σύστημα ενεργειών, τι πρέπει να σκεφτεί, να αισθανθεί, να πράξει και, αν αυτός αποκλίνει, υπάρχει κατάλογος ποινών!

Και υπεύθυνος για όλα αυτά είναι κάποιος απροσδιόριστος θεός, με αντιφατικές ιδιότητες, για τον οποίο ούτε οι σοφότεροι πιστοί του γνωρίζουν κάτι. Αυτός ο «θεός» λοιπόν προκαθορίζει όλα αυτά που προορίζονται για τους πιστούς του και κανείς από αυτούς δεν μπορεί ή δεν τολμάει να ρωτήσει, για ποιο λόγο συμβαίνει αυτό και γιατί πρέπει να κάνουν οι πιστοί το ένα ή το άλλο! Ο Θεός, αυτός που είναι άγνωστος και απροσδιόριστος, ξέρει!

Παράλληλα με τις ποινές υπάρχει και η προσδοκία ενός «Παραδείσου», στον οποίο επιδιώκουν κυρίως να εγκατασταθούν όσοι δεν περνούν καλά στη ζωή τους. Για να πετύχεις όμως την είσοδό σου σ' αυτόν το άγνωστο και ακαθόριστο «Παράδεισο», πρέπει να απαρνηθείς πολλές, ίσως όλες τις χαρές της γήινης ζωής.

Η κ. Lorenz αποφάσισε λοιπόν να δημοσιεύσει την περιγραφή διαφόρων συμπολιτών για τη διαφοροποίησή τους από τον εκκλησιαστικό μηχανισμό και τη θρησκεία, όπως έκανε η ίδια για τον εαυτό της και μετέφερα εγώ συνοπτικά στα προηγούμενα.

Για το σκοπό αυτό ανέβασε η ερευνήτρια μηνύματα στο Internet και ζητούσε ενδιαφερόμενους που θα ήθελαν να δηλώσουν άθεοι και να περιγράψουν τη διαδρομή σ' αυτή την επιλογή τους. Τελικά δηλώθηκαν πάρα πολλοί άνθρωποι, κυρίως από το γερμανόφωνο χώρο (Γερμανία, Αυστρία, Ελβετία, Λουξεμβούργο), αλλά και άθεοι από το Ιράν και το Αφγανιστάν -αυτοί ανώνυμα για πολύ κατανοητούς λόγους.

Από τις αφηγήσεις των τέως πιστών χριστιανών (καθολικών, προτεσταντών, ορθοδόξων και μορμόνων), Εβραίων και μωαμεθανών, με ηλικίες από 9 μέχρι 86 ετών επελέγησαν τελικά 70 κείμενα (56 άνδρες, 14 γυναίκες) για να δημοσιευτούν

στο προαναφερόμενο βιβλίο (εκδόσεις tororo, 2009).

Εδώ, δημοσιεύονται μερικά αποσπάσματα:

Τ.Φ., 28 ετών, υποψήφιος διδάκτωρ της Βιολογίας, άγαμος

Μεγάλωσα σε μια καθολική, αλλά όχι ιδιαίτερα αυστηρή θρησκευόμενη ή συντηρητική οικογένεια. Οι περισσότερες θρησκευτικές διαδικασίες εκτελούνταν αυτονόητα, χωρίς ενθουσιασμό ή βαρεμάρα. Από τα 8 μου χρόνια πήγαινα σχεδόν κάθε Κυριακή στην εκκλησία και στην κατήχηση, αργότερα υπηρετούσα ως παπαδάκι και έπαιζα στο εκκλησιαστικό όργανο.

Έχω απόλυτα θετική ανάμνηση από τις εκκλησιαστικές εμπειρίες μου, ο παπάς του χωριού ήταν ένας πολύ αξιαγάπητος άνθρωπος και θα έλεγα ότι ήμουν ένας πιστός χριστιανός. Όταν κάποτε επισκέφτηκα ένα μοναστήρι και διανυκτέρευσα εκεί, μαζί με άλλους, είχα ευχάριστες εμπειρίες και συζητήσεις, οι άνθρωποι ήταν ευγενικοί και φιλικοί και μας αντιμετώπιζαν με μεγάλη προσοχή.

Μια συγκεκριμένη ημερομηνία και ένα γεγονός που με οδήγησαν σε απόσταση από τη θρησκεία και την Εκκλησία, δεν υπάρχει. Σταδιακά έχασα κάθε ενδιαφέρον και, όταν έγινα 21 ετών, ως φοιτητής πλέον, ζήτησα από το πρωτοδικείο να διαγραφώ από τα κατάστιχα της Καθολικής Εκκλησίας.

Από τότε περίπου είμαι απόλυτα πεπεισμένος για την ανυπαρξία κάποιου θεού ή κάποιας ανώτερης, υπερφυσικής δύναμης. Αρχικά θεωρούσα ότι όλα αυτά που εξελίσσονται στην Εκκλησία και τα έζησα από μικρός, δεν με αφορούν άμεσα, αλλά μετά ανέπτυξα μία σαφή απόρριψη για κάθε τι θρησκευτικό και εκκλησιαστικό και θεωρούσα ότι πρόκειται για μια θεσμοποιημένη δεισιδαιμονία.

Η πρώτη αφορμή με σαφώς «θρησκευτικό περιεχόμενο» που θυμάμαι, αφορούσε το θέμα του θανάτου. Πώς είναι δυνατόν να φοβάται κάποιος τον θάνατο, αφού είναι πιστός και θα πάει στον Παράδεισο; Αυτές οι αμφιβολίες μου έδειχναν ότι δεν πιστεύω αρκετά, αλλά ποτέ δεν άκουσα κάποιες πειστικές απαντήσεις από τους άλλους. Ως έφηβος πάλι σκεφτόμουν αντίστοιχα πράγματα και έκανα ερωτήσεις σε αρμοδιότερους, αλλά κι αυτοί πάντα έπνιγαν την απάντηση σε τυποποιημένα λεκτικά σχήματα.

Στα 16-17 χρόνια μου κόντευα να πιστέψω ότι μάλλον δεν είμαι στα καλά μου, αφού όλοι γύρω μου στο χωριό είχαν «σαφείς» απόψεις για τη θρησκεία και ήταν ικανοποιημένοι κι εγώ διατύπωνα αμφιβολίες. Σε μια εκδρομή βρέθηκα με φίλους

σε ένα καταφύγιο στο βουνό και πήρα κατά μέρος δύο συμμαθητές, οι οποίοι είχαν δηλώσει ότι θα ακολουθήσουν το επάγγελμα του κληρικού.

Τους εκμυστηρεύτηκα τις αμφιβολίες μου, περίπου σαν μια κραυγή βοήθειας! Τους είπα ότι αυτοί, αφού αποφάσισαν να ακολουθήσουν αυτό τον επαγγελματικό δρόμο, πρέπει να έχουν για τον εαυτό τους και για μένα σαφείς απαντήσεις στα ερωτήματά μου.

Με έκπληξη διαπίστωσα ότι δεν είχαν καμιά συγκροτημένη απάντηση. Ο ένας είπε: *«Πρέπει να πιστεύεις, να πιστεύεις και μόνο να πιστεύεις! Αυτό σημαίνει επίσης ότι δεν χρειάζεται να ξέρεις»*. Ο άλλος δεν είπε τίποτα! Νομίζω ότι αυτή η συζήτηση μού άνοιξε τα μάτια για τη φύση της «πίστης» και για το επάγγελμα του κληρικού.

Στις τάξεις του Λυκείου βρήκα μέσα από τα μαθήματα απαντήσεις σε διάφορα ερωτήματά μου και δεν χρειαζόταν πια να σκέφτομαι ότι αυτό συμβαίνει, επειδή το επέλεξε ο Θεός και δεν μου πέφτει λόγος. Με κάθε νέο μάθημα εύρισα για τον εαυτό μου απλές απαντήσεις σε προβλήματα, τα οποία προηγουμένως έπρεπε να διευθετεί κάθε φορά ένας θεός...

Μέσα σε λίγα χρόνια ανοίγονταν καθημερινά στο μυαλό μου πόρτες της γνώσης, πίσω από τις οποίες εύρισα νέες γνώσεις και νέα ερωτήματα. Τα τελευταία δύο χρόνια δεν είχα καμιά σχέση πλέον με θρησκευτικά θέματα, ήμουν μόνο τυπικά χριστιανός. Με την έναρξη της πανεπιστημιακής σπουδής στη Βιολογία έκανα και το τελευταίο συνεπές βήμα, με τη διαγραφή μου από τα κατάστιχα της καθολικής εκκλησίας.

Η επιστήμη και η λογική με γεμίζουν. Η επιστήμη υποκαθιστά κάθε θρησκευτική θέση για το περιεχόμενο και την προέλευση του κόσμου και της ζωής. Η λογική μού δίνει τη σταθερή βάση και τη δυνατότητα δράσης στη ζωή.

Το νόημα στη ζωή μου δίνω εγώ ο ίδιος! Από τη φύση δεν προκύπτει κάποιο «νόημα», ακόμα κι όταν μερικοί θεωρούν ότι η αυτοσυντήρηση και ο πολλαπλασιασμός του είδους αποτελούν ένα φυσικό νόημα. Ο άνθρωπος είναι προϊόν της εξέλιξης, η οποία του προδιαγράφει μεν κάποιες συμπεριφορές, αλλά αυτές δεν είναι αποκλειστικές και δεν αποτελούν μονόδρομο. Απ' την άλλη πλευρά, έχω επιθυμίες, των οποίων η ικανοποίηση με κάνει να αισθάνομαι ευτυχισμένος και η ευτυχία είναι ο επιθυμητός στόχος στη ζωή μου.

Μακροσκοπικά μπορεί να διαπιστώσει κάποιος ότι οι ενέργειές μου για να είμαι ευτυχισμένος δεν διαφέρουν από αυτές άλλων ανθρώπων, ο οποίος θεωρεί ότι έχει αφιερώσει τη ζωή του σε ένα ανώτερο σκοπό. Υποθέτω ότι κι αυτός ο άνθρωπος κάνει κάτι που τον κάνει ευτυχισμένο, για παράδειγμα μέσω κάποιου υπαρκτού ή φανταστικού καθήκοντος που αισθάνεται ότι εκπληρώνει.

Ο θάνατος μού έχει γίνει αδιάφορος και δεν χρειάζομαι κάποιον θεό για να καταλήξω σ' αυτό το συμπέρασμα. Όταν συμβεί, δεν θα υπάρχω για να σκέπτομαι τι συνέβη. Δεν έχω κάποιον «ουρανό» που θα μου κάνει το θάνατο πιο αποδεκτό, αλλά κι αυτοί που είναι πιστοί, δεν βλέπω να έχουν αποδεχτεί το θάνατο. Με την ιδέα να κάνω τη ζωή μου όσο το δυνατόν καλύτερη και μένα ευτυχισμένο, παραμερίζω την ιδέα του θανάτου.

Πολλά πράγματα είναι αποδεκτά, χωρίς να τα επενδύω με ανωτερότητα και θεϊκότητα. Απολαμβάνω την ομορφιά του ουράνιου τόξου από παιδί, πριν ακόμα μάθω για τη διάθλαση του φωτός. Και, όπως μπορούμε με φάρμακα και χάπια να προκαλέσουμε φοβίες ή ευφορία, έτσι και με κάποιες βιοχημικές διεργασίες πετυχαίνουμε «ευγενή» συναισθήματα, όπως η αγάπη. Όλα αυτά, παρ' όλο που ερμηνεύονται ορθολογικά, δεν χάνουν την ομορφιά και τη θελκτικότητά τους στη ζωή.

Αυτά και άλλα πολλά δεν μπορούσα αρχικά να τα ερμηνεύσω και δεν είχα απάντηση για κάθε γεγονός και κάθε συναίσθημα. Οι απαντήσεις των άλλων με προετοιμασμένες θεολογικές κουβέντες δεν με ενθουσίασαν ποτέ. Σταδιακά βρήκα όμως την απάντηση σε κάθε πρόβλημα που με απασχολούσε και νομίζω το ίδιο θα συμβαίνει και στο μέλλον, αφού συνέβη με τόσους πολλούς ανθρώπους στο παρελθόν και συμβαίνει και στο παρόν.

Αυτό που μου έδινε πάντα θάρρος και μου δίνει ακόμα, είναι ότι μπορώ με τη λογική να δίνω απάντηση σε κάθε πρόβλημα που μου παρουσιάζεται. Έτσι θεωρώ ότι η ζωή μου έχει γίνει πολύ πιο ευέλικτη με πάμπολλες δυνατότητες από την προδιαγεγραμμένη ζωή κάποιου άλλου που ακολουθεί έτοιμες συνταγές.

Προβλήματα με την επιλογή μου να αισθάνομαι άθεος δεν είχα καθόλου. Οι γονείς μου το γνωρίζουν και δεν διατύπωσαν κάποια αντίρρηση. Πέρα απ' αυτό, διαπίστωσα ότι οι συνάδελφοι και οι φίλοι μου είχαν καταλήξει, ανεξάρτητα από μένα, σε όμοιες σκέψεις και θεωρούσαν επίσης τον εαυτό τους άθεο.

Αν και δεν το επιδιώκω, γιατί έχω σοβαρότερες ασχολίες στη ζωή μου, σε μια

συζήτηση με έναν «πιστό» δεν θα είχα κανένα πρόβλημα να παρουσιάσω τις απόψεις μου και ξέρω να αντιμετωπίζω τις φτωχές επικλήσεις του άλλου στην «πίστη». Θα ήταν ένας άνισος ρητορικός αγώνας με σίγουρο το αποτέλεσμα.

Θα συνιστούσα σε κάθε άνθρωπο να μην πιάνεται από καλαμάκια της πορτοκαλάδας για να αντιμετωπίσει τις αμφιβολίες και τους προβληματισμούς του. Εφόσον βλέπει ότι όλο το οικοδόμημα της «πίστης» είναι σαθρό, δεν έχει παρά να το παραμερίσει και να προσπαθήσει να συγκροτήσει τη ζωή του με δικές του δυνάμεις.

Κυρίως, να αρχίσει να σκέφτεται! Να φτιάξει στο μυαλό του ένα «κόσμο» χωρίς θεό και έναν άλλο «κόσμο» με θεό. Θα διαπιστώσει τότε ότι, στο πρώτο ψηφιδωτό ταιριάζει χωρίς πρόβλημα κάθε ψηφίδα που προκύπτει από τη γνώση, ενώ στο θρησκευτικό ψηφιδωτό πρέπει να στρίψει, να αλλοιώσει, να πιέσει την ψηφίδα για να την ταιριάξει κακήν κακώς στο έργο του. Εκεί θα φανεί ποιο δρόμο πρέπει να επιλέξει!

H.-G. R., 53 ετών, διευθυντής σχολείου, έγγαμος, 3 παιδιά

Η προσαρμογή μου στα θρησκευτικά θέματα ήταν τυπική για την περιοχή που γεννήθηκα, το Bielefeld. Η οικογένειά μου και η πλειοψηφία του πληθυσμού είναι προτεστάντες. Βάπτισμα και κατήχηση ήταν στις δεκαετίες του '50 και '60 αυτονόητες σ' αυτή την περιοχή της Γερμανίας.

Στο σπίτι κάναμε προσευχή πριν από το βραδινό ύπνο, αλλιώς ο Θεός ήταν μόνο για εκφοβισμό: «Ο καλός Θεός τα βλέπει όλα και τιμωρεί τις αμαρτίες!». Πέρα απ' αυτά δεν είχαμε ιδιαίτερη σχέση με τη θρησκεία και την Εκκλησία. Οι γονείς μου πήγαιναν στην εκκλησία τα Χριστούγεννα και για κοινωνικά γεγονότα.

Η θρησκευτική εκπαίδευσή μου προέκυψε σχεδόν αποκλειστικά στο σχολείο και στο κατηχητικό. Πέρα απ' αυτά δεν είχα ποτέ κάποιο προβληματισμό για θρησκευτικά ζητήματα. Κατά κανόνα απέφευγα αμφιβολίες για την αναγκαιότητα της πίστης και την ύπαρξη του Θεού· προτιμούσα μια στάση της «πισινής» -ποτέ δεν ξέρεις τι γίνεται!

Έτσι δεν σκέφτηκα ποτέ να αποχωρίσω από την Εκκλησία, αλλά εδώ και περίπου δέκα χρόνια δεν ανήκω πλέον σε καμία θρησκεία ή εκκλησιαστική ομάδα.

Πριν από περίπου 13 χρόνια ζήτησε ο διευθυντής να διδάξω θρησκευτικά για ένα έτος σε μια τάξη του δημοτικού σχολείου. Ήδη με την πρώτη ανάγνωση του

σχολικού βιβλίου προβληματίστηκα, αν είναι δυνατόν να πω στα παιδιά πράγματα που δεν γνωρίζω και ίσως δεν πιστεύω.

Αποφάσισα λοιπόν κι επειδή ήθελα να εξυπηρετήσω τον διευθυντή, γιατί δεν έβρισκε άλλο δάσκαλο, να εμβαθύνω στα θρησκευτικά θέματα, ώστε να έχω και κάποιες εφεδρείες γνώσεων, αν μου έκαναν τα παιδιά ερωτήσεις.

Μέχρι τότε, η γνώση μου για τις «ιερές γραφές» αφορούσε μόνο εκείνα τα σημεία που μας είχαν πει στο σχολείο και στο κατηχητικό, όλα όμορφα και αρμονικά ταιριασμένα. Όταν διάβασα όμως μόνος μου την Παλαιά και την Καινή Διαθήκη, έπαθα σοκ! Ο θεός της αγάπης του «πλησίον» και του «εχθρού» και όλα αυτά τα ιδεαλιστικά που ήξερα, διέταζε κατακτητικούς πολέμους, όπου εξοντώνονταν γυναικόπαιδα και γέροντες, απαιτούσε δικαστικές αποφάσεις με θανατώσεις για ασήμαντα περιστατικά και τη θανάτωση αλλόπιστων και αλλοεθνών, δήλωνε ότι ήρθε για να «βάλει μαχαίρι» κ.ο.κ.

Ακόμα και ένα στράτευμα εκπαιδευμένων διαστρεβλωτών να προσλάβεις, αυτές τις περιγραφές εγκλημάτων αποκλείεται να τις παρουσιάσεις ως υπόδειγμα θεϊκής αγάπης. Αναζήτησα βιβλία για να δω πώς βλέπουν το θέμα άλλοι μελετητές, μήπως εγώ υπερέβαλα ή δεν είχα καταλάβει σωστά τα πράγματα. Εκεί πάνω βρήκα το βιβλίο «Αντικατήχηση» των Deschner/Herrmann, από το οποίο οδηγήθηκα σε ένα πλήθος άλλων βιβλίων. Μετά από μερικές ημέρες μελέτης αποφάσισα να διακόψω κάθε σχέση με την Εκκλησία.

Εφόσον διακόψεις τη σχέση με τη θρησκεία και την Εκκλησία οριστικά και βάσει λογικών σκέψεων, δεν χρειάζεσαι κάποιο υποκατάστατο ή έναν άλλο θεό. Το νόημα της ζωής δεν βρίσκεται πλέον στον «άλλο κόσμο», στον οποίο κανένας πιστός δεν πάει εθελοντικά, αλλά εδώ πάνω στη Γη.

Και είναι προφανές ότι δεν υπάρχει μια και μοναδική απάντηση για το νόημα της ζωής. Καθένας πρέπει να δώσει τη δική του απάντηση και το δικό του νόημα. Γι' αυτό ακριβώς το λόγο άρχισα να διαβάζω φιλοσοφία, βιολογία και ψυχολογία. Περισσότερο έκανα αυτή την επιλογή, όχι για τη δική μου απλοϊκή και ασήμαντη ζωή, αλλά για να μπορώ να συμβουλευέψω άλλους ανθρώπους, ιδίως μαθητές, αν μου έθεταν σχετικά ερωτήματα.

Κατά την άποψη που διαμόρφωσα, σκοπός της ζωής μας είναι η ειρηνική συμβίωση με τη φύση και τους άλλους ανθρώπους. Στήριγμά μου στη ζωή είναι η λογική μου και οι άλλοι άνθρωποι, οι οποίοι είναι σε θέση να υποδείξουν κάποια ανάρμοστη

συμπεριφορά μου προς άλλους και προς την κοινωνία. Δεν χρειάζεται να με συγχωρήσει μια αμφίβολη «ανώτερη δύναμη», αρκεί η συγχώρηση και αποδοχή από τους συνανθρώπους μου.

Αν και δεν είχα στενές σχέσεις με τη θρησκεία και την Εκκλησία, όπως προανέφερα, συνειδητοποίησα την αποδέσμευσή μου ως απελευθέρωση. Παρότι δεν είχα ως αποκλειστική απασχόληση τα θρησκευτικά θέματα, μια συνεχής εσωτερική επεξεργασία μού δημιούργησε την πεποίθηση αποδέσμευσης και αφοβίας από υποθετικές ανώτερες δυνάμεις. Επειδή δεν ελπίζω σε ουρανούς και μεταθανάτια καλοπέραση, φροντίζω να κάνω τη ζωή μου εδώ όσο το δυνατόν ευχάριστη και αποδοτική.

Στον οικογενειακό και φιλικό μου κύκλο είναι γνωστή αυτή η μεταστροφή μου και έχει γίνει απ' όλους αποδεκτή. Στον σχολικό χώρο, οι περισσότεροι συνάδελφοι γνωρίζουν τη θέση μου και δεν υπήρξε ποτέ πρόβλημα. Βέβαια, στην εκτέλεση των σχολικών εργασιών είμαι, ως διευθυντής πλέον, θρησκευτικά ουδέτερος. Και, εννοείται, δεν δίδαξα ποτέ πια θρησκευτικά μαθήματα.

Δεν θεώρησα ποτέ απαραίτητο να διαφωτίσω άλλους για την τοποθέτησή μου, όποτε όμως ήρθε η συζήτηση σε αυτά τα ζητήματα, έχω εκφράσει ευθέως τις απόψεις μου. Σε γνωστούς και φίλους που είχαν αμφιβολίες και ζήτησαν τη συμβουλή μου, εξηγώ επακριβώς τη δική μου πορεία και συζητάω μαζί τους τα θέματα που προκύπτουν.

Κανονικά δεν θα θεωρούσα απαραίτητο να κάνω αυτή τη δημόσια δήλωση για την αποστασιοποίησή μου απ' τη θρησκεία και τον εκκλησιαστικό μηχανισμό. Επειδή όμως οι άθρησκοι στη Γερμανία αποτελούν περίπου το ένα τρίτο του πληθυσμού, αλλά δεν εκπροσωπούνται σε θεσμικά όργανα, θεωρώ απαραίτητο να εκδηλωθούν όσο το δυνατόν περισσότεροι και να διεκδικήσουμε αυτό το δικαίωμα.

Για θέματα ήθους και ηθικής δεν είναι αρμόδιοι μόνο οι εκπρόσωποι της Εκκλησίας, αλλά όλοι οι σκεπτόμενοι άνθρωποι και οι οργανωμένες ομάδες που τους εκπροσωπούν.

Ανώνυμη, 48 ετών, ελεύθερη δημοσιογράφος, έγγαμη, 2 παιδιά

Παραμένω ανώνυμη επειδή κατοικώ σε ένα καρακαθολικό χωριό και είμαι υποχρεωμένη να προστατεύσω την επαγγελματική και κοινωνική θέση του άντρα μου και των παιδιών μου.

Η μητέρα μου, γεννήθηκε το 1920, ήταν καθολική και ο πατέρας μου, γεννήθηκε το 1921, προτεστάντης. Θεός, θρησκεία και πίστη δεν έπαιζε στην οικογένειά μας ποτέ σημαντικό ρόλο, στην εκκλησία πηγαίναμε μόνο τα Χριστούγεννα.

Πότε πότε προσπαθούσαν οι γονείς να με παρακινήσουν να πηγαίνω Κυριακές στην εκκλησία, αλλά χωρίς επιτυχία και, στη συνέχεια, δεν επέμεναν. Θυμάμαι ακόμα ότι, όταν ήμουν πολύ μικρή, έκανα με τη μητέρα μου βραδινή προσευχή. Με τη μητέρα μου είχα πάντα το συναίσθημα ότι με απέρριπτε, ίσως επειδή έμεινε σε μένα έγκυος στα 40 της χρόνια.

Η δασκάλα μου στο σχολείο ήταν μια ηλικιωμένη κυρία, γεροντοκόρη, που έμενε πάντα με τους γονείς της. Ήταν πολύ αυστηρή χριστιανή και μας διηγούνταν ότι, αν ένα παιδάκι πεθάνει βαπτισμένο, το τοποθετούν σε λευκό φέρετρο, αλλιώς σε μαύρο. Αυτά τα παιδιά δεν θα είχαν καλή τύχη, γιατί είχαν το προπατορικό αμάρτημα του Αδάμ και της Εύας.

Μερικές φορές, σε μικρή ηλικία, έκανα προσευχές στον Θεό να με βοηθήσει, αλλά ποτέ δεν είδα κάποια ανταπόκριση. Στο σχολείο μας έλεγαν ότι ο Θεός βοηθάει πάντα αυτούς που προσεύχονται σ' αυτόν και τον αγαπούν. Όταν όμως είχα προβλήματα με τη μητέρα μου και ζήτηγα βοήθεια από τον Θεό, ποτέ δεν κατάλαβα να είχα τη στήριξή του κι αυτό με απογοήτευε.

Όταν ήμουν 14 ετών πέθανε ο πατέρας μου. Τις 4 εβδομάδες που παρέμεινε στο νοσοκομείο μέχρι τον θάνατό του, προσπαθούσε μία καθολική μοναχή να τον προσηλυτίσει στον Καθολικισμό. Οι αντιδράσεις του ετοιμοθάνατου πατέρα μου ήταν τόσο αμφιλεγόμενες, ώστε τελικά ούτε ο καθολικός, ούτε ο ευαγγελικός παπάς θέλησαν να τον κηδέψουν, και οι δύο τον θεωρούσαν αλλόδοξο!

Στα 18 χρόνια μου παντρεύτηκα και μετακόμισα σε γειτονική χώρα του εξωτερικού. Η οικογένεια του άντρα μου ήταν αυστηρά καθολική, με «πνευματικό» καθοδηγητή της έναν θείο, αδελφό της πεθεράς μου. Ο πεθερός μου ήταν φιλάσθενος, ενώ ο θρησκόληπτος θείος καλοζωισμένος, υπερβολικά παχύς και αυταρχικός. Όταν βρισκόμασταν σε οικογενειακές συγκεντρώσεις, η πεθερά μου παραμελούσε τον άντρα της και ασχολιόταν με το χοντρό αδελφό της.

Μια φορά βρέθηκα στο αυτοκίνητο με τον αφοσιωμένο στον Θεό θείο, ο οποίος θεώρησε απαραίτητο να εκδηλώσει το φιλότιμο ήθος του, όταν συνάντησε στο δρόμο μια οικογένεια μουσουλμάνων με πολλά παιδιά, οι γυναίκες με μαντίλα: «Αυτούς πρέπει να τους ισοπεδώσουμε με τον οδοστρωτήρα», δήλωσε με

υπερηφάνεια! Μου έκαναν εντύπωση αυτή και άλλες ανάλογες ρατσιστικές εκδηλώσεις του, γι' αυτό απέφευγα πολλές σχέσεις μαζί του...

Δέκα χρόνια μετά τον πολιτικό γάμο μας και αφού είχαμε μετακομίσει πάλι στη Γερμανία, γεννήθηκε η κόρη μας Sandra και 2 χρόνια μετά η Marleen. Ο άντρας μου επέμενε να βαφτίσουμε τις κόρες μας και τελικά δέχτηκα, αφού είχε υποχωρήσει αυτός στο θέμα του εκκλησιαστικού γάμου. Κατά αστεία σύμπτωση, μερικούς μήνες μετά τα βαφτίσια, εξαφανίστηκε ο καθολικός παπάς του χωριού, παίρνοντας μαζί του και το ταμείο της ενορίας... Στη σχέση μας με τον Θεό είχε μεσολαβήσει λοιπόν ένας λωποδύτης παπάς.

Λόγω της μικρής κοινωνίας στο χωριό μας (8.000 κάτοικοι), δέχτηκα να πάνε τα κορίτσια στο κατηχητικό, μαζί με τα άλλα παιδιά. Λυπάμαι που τα έβλεπα να πηγαίνουν εκεί και να φοράνε τις γιορτές λευκά «νυφικά» φουστανάκια, επειδή παντρεύονται τον Ιησού, όπως τους έλεγε ο παπάς, αλλά ήταν μια θυσία στην κοινωνική ομοιομορφία και υποκρισία.

Δεν είχα εκφραστεί ποτέ αρνητικά για τη θρησκεία στις κόρες μου, ούτε ο άντρας μου τις παρακινούσε να γίνουν πιστές. Κάποια εποχή εκδήλωσαν όμως και οι δύο τη δυσφορία τους με τα θρησκευτικά μαθήματα στο σχολείο και δήλωσαν ότι δεν πιστεύουν στον Θεό και όλα αυτά που τους δίδασκαν.

Πριν από δέκα χρόνια περίπου αποκτήσαμε πρόσβαση στο Internet και αμέσως άνοιξαν νέοι δρόμοι ενημέρωσης, τους οποίους αγνοούσα όλα αυτά τα χρόνια στη μικρή κοινωνία μας. Είχα έτσι την ευκαιρία να συλλέγω πληροφορίες για θρησκευτικά και κοινωνικά θέματα και να συζητώ με ανθρώπους, τόσο με πιστούς όσο και με άθεους.

Συζητώντας με πιστούς χριστιανούς διαπίστωσα ότι είχαν κατά κανόνα ένα έλλειμμα γνώσεων. Όσο περισσότερο πιστοί ήταν, τόσο μεγαλύτερη ήταν η άγνοια και η υποκρισία τους. Έτσι επιβεβαιώθηκα στην αντίληψή μου ότι πρόκειται για φοβισμένους και παραπλανημένους ανθρώπους.

Αναρωτιόμουν και έθετα ερωτήσεις, πού κρυβόταν ο Θεός όταν οι πιστοί του διέδιδαν τον Χριστιανισμό με τη βία; Πού ήταν ο «παντοδύναμος» όταν οι εκλεκτοί του έκαιγαν «μάγισσες» και «αιρετικούς»; Γιατί παρακολουθούσε άπραγος όταν εξοντώνονταν κατά εκατομμύρια οι ιθαγενείς της Αμερικής από τους προσηλυτιστές με τον σταυρό και το σπαθί; Γιατί χρειάζεται ο Θεός ναούς, οι οποίοι διακοσμούνται με κλεμμένα χρήματα; Αυτές και άλλες ερωτήσεις μου

δημιουργούνταν με την πάροδο του χρόνου και με τις συζητήσεις που εξελίσσονταν...

Οι σχέσεις με τους ανθρώπους του περίγυρού μου δίνουν στήριγμα και νόημα στη ζωή μου. Επειδή ποτέ δεν πίστευα σε κάποιον θεό, δεν κατάλαβα ότι μου λείπει κάτι, όταν συνειδητοποίησα και σταθεροποίησα αυτή την επιλογή μου. Δεν έχω καμιά ανασφάλεια στη ζωή μου και δεν βρίσκω καμιά δυσκολία να αντιληφθώ με τη λογική τον κόσμο. Επίσης δεν έχω καμιά φοβία σχετικά με τον θάνατό μου.

Όποτε προκύπτει σχετική συζήτηση, δηλώνω ευθαρσώς ότι είμαι άθεη. Μερικές φορές με ενοχλεί που ο άντρας μου δεν παίρνει θέση σε θρησκευτικά θέματα που με απασχολούν και συζητάω με άλλους. Μετά από 28 χρόνια γάμου δεν μπορώ να πω με βεβαιότητα, αν ο άντρας μου είναι πιστός!

Το φάσμα των συναισθημάτων μου απέναντι σε πιστούς εκτείνεται από συμπόνια μέχρι απόρριψη. Η συμπόνια προκύπτει από την εκτίμησή μου ότι αυτοί οι άνθρωποι ζουν μία ετεροπροσδιορισμένη ζωή, με ελεγχόμενη σκέψη, με επιβεβλημένη περιφρόνηση κάθε αλλόθρησκου και με κοινωνικές σχέσεις μέσα από ταμπό. Απόρριψη αισθάνομαι γι' αυτούς που αγνοούν τις ιστορικές συνθήκες επιβολής της θρησκείας τους και τις επιπτώσεις τους και επιπλέον μόνο σ' αυτά επάνω που διηγείται κάθε φορά ο παπάς.

Γενικότερα αισθάνομαι όμως αβοήθητη από το κράτος, επειδή οι θρησκευόμενοι έχουν εκπροσώπηση στους θεσμούς, ενώ οι άθεοι, οι οποίοι είμαστε και αριθμητικά οι περισσότεροι, βρισκόμαστε εκτός κοινωνικής προστασίας, με κίνδυνο να υποστούμε μειωτική μεταχείριση από τους επαγγελματίες της πίστης.

Irene Nickel, 57 ετών, Braunschweig, έγγαμη με 2 γιους

Σπούδασα Μαθηματικά και στη συνέχεια εργάστηκα ως προγραμματίστρια ηλεκτρονικών υπολογιστών. Οι γονείς μου ήταν προτεστάντες-λουθηριανοί, αλλά όχι ιδιαίτερα πιστοί. Πηγαίναμε στην εκκλησία τα Χριστούγεννα, όχι τις συνήθεις Κυριακές. Στο σπίτι είχαμε ελάχιστες θρησκευτικές συζητήσεις, περισσότερη επαφή απέκτησα στο σχολείο και στο καθηγητικό.

Όταν σκέφτομαι πίσω, βλέπω ότι είχα καλή σχέση με τη χριστιανική πίστη. Επειδή αισθανόμουν ότι οι γονείς και οι φίλες δεν με καταλάβαιναν, έβρισκα στήριγμα στον Θεό που τον θεωρούσα κοντά μου. Με την πάροδο του χρόνου βελτιώθηκαν οι σχέσεις με τους/τις συνομηλίκους μου και νομίζω ότι μειώθηκε το ενδιαφέρον μου για τον Θεό και τη θρησκεία.

Όταν πέρασε ο καιρός, στα εφηβικά μου χρόνια, αντιμετώπισα τις σκοτεινές πλευρές της θρησκείας. Στο εκκλησιαστικό κήρυγμά του ο παπάς προσπαθούσε να προκαλέσει στους ανθρώπους αισθήματα ενοχής κι εγώ το έπαιρνα αυτό προσωπικά. Όταν έκανα κάποια «αμαρτία» θα με τιμωρούσε ο «Θεός της αγάπης» με αιώνια βασανιστήρια! Κάθε φορά που τσακωνόμουν με τον πατέρα μου (π.χ. έξυνα τα σπυράκια στο πρόσωπο), αισθανόμουν ένοχη και αμαρτωλή, λόγω ανυπακοής... Τότε με στεναχωρούσαν αυτά, τώρα τα θεωρώ γελοία και που τα σκέφτομαι!

Όποτε είχα διαφορετική άποψη από τον πατέρα μου, δεν τολμούσα να την αναφέρω, γιατί ήταν «αμαρτία» να διαφωνείς με τους γονείς σου. Έτσι προέκυπτε μια πειθαρχημένη ομάδα, με τον πατέρα αυθαίρετο ηγέτη.

Πιστεύω ότι η θρησκεία που δημιουργεί τέτοιες συμπεριφορές, προκαλεί ζημιά στους ανθρώπους. Δεν ήταν όλοι οι ευαγγελικοί κληρικοί όπως ο δικός μας, ξέρω σήμερα ότι βγαίνουν στη δημοσιότητα αρκετοί ανανεωτικοί που δεν συμφωνούν να συμπεριφέρεται η Εκκλησία σαν μηχανισμός επιβολής και πειθαρχήσεως. Οι περισσότεροι ιερωμένοι ήταν και είναι, πάντως, της αυταρχικής κατηγορίας.

Όταν έπαψα να πιστεύω στις θρησκευτικές ιστορίες και τις ηθικολογίες των παπάδων, δεν ήθελα να ασχοληθώ πια με αυτά τα πράγματα και να πηγαίνω στην εκκλησία. Δεν είπα όμως στους γονείς και στον κληρικό της ενορίας τον πραγματικό λόγο, αλλά μόνο ότι ήθελα να διαβάζω για να πάρω στο απολυτήριο καλούς βαθμούς.

Μετά από περίπου 2 χρόνια, έφτασε η στιγμή της γνωστοποίησης. Όταν μια φορά άκουσε ο πατέρας μου εντυπωσιασμένος τις απόψεις μου για κάποιο θέμα, με ρώτησε: «Δεν είσαι χριστιανή;». Του απάντησα ευθέως, «Όχι!». Έμεινε αρχικά άφωνος γιατί δεν περίμενε τέτοια απάντηση, οπότε μου είπε: «Τότε δεν είσαι παιδί μου!». «Ωραία», ανταπάντησα εγώ με πείσμα, «τότε δεν είμαι!».

Ο πατέρας μου εξοργίστηκε πολύ και έκτοτε με απέφευγε, έβγαινε από κάθε δωμάτιο του σπιτιού, όταν έμπαινα εγώ. Η μητέρα μου στριφογύριζε και προσπαθούσε να μεσολαβήσει... Για να επέλθει ηρεμία υποσχέθηκα στη μητέρα μου ότι θα ξανασκεφτώ τη σχέση μου με τη θρησκεία και αυτή το μετέφερε στον πατέρα μου.

Μετά από καιρό, κάποια στιγμή με ρώτησε ο πατέρας μου αν ξανασκέφτηκα το θέμα. Του απάντησα ότι το ξανασκέφτηκα και κατέληξα στο ίδιο συμπέρασμα και

ότι δεν ενδιαφέρομαι να συζητάω πια γι' αυτό. Έτσι έπαψε να υπάρχει πρόβλημα, αφού εγώ και ο πατέρας μου είχαμε σαφή σύνορα και η μητέρα μου πάντα βρισκόταν ανάμεσα για να μεσολαβεί.

Λίγο καιρό αργότερα, είπα στη μητέρα μου ότι θα ζητήσω να διαγραφώ από την Εκκλησία κι αυτή με συμβούλεψε να μην το κάνω ακόμα, μήπως εξοργιστεί ο πατέρας μου. Αρχικά την άκουσα, αλλά λίγο καιρό μετά πήγα και υπέβαλα αίτηση διαγραφής στο πρωτοδικείο.

Το 1984, λίγο καιρό πριν πεθάνει, μου είπε ο πατέρας μου ότι θέλει να προσευχηθεί για τη «σωτηρία» μου κι αν του το επιτρέπω. Του είπα ότι δεν με ενοχλεί και ότι το θεωρώ έκφραση της αγάπης του για μένα, αλλά δεν βλέπω να προκύψει κάτι αξιόλογο από τις προσευχές του. Στα τελευταία του είχε μάθει πλέον να ανέχεται διαφορετικές απόψεις μέσα στο σπίτι μας...

Στα χρόνια των σπουδών και της εργασίας κανείς δεν ενδιαφέρθηκε ποτέ για τις θρησκευτικές αντιλήψεις μου και αν είμαι σε κάποια Εκκλησία ή όχι. Ο σύζυγός μου δεν είχε διαγραφεί από την Εκκλησία, αλλά ήταν αδιάφορος για όλα αυτά τα ζητήματα. Παντρευτήκαμε στο δημαρχείο και τα παιδιά μας δεν τα βαφτίσαμε. Οι συγγενείς δεν ήξεραν ότι έχω αποχωρήσει από την Εκκλησία, αλλά δεν αναρωτήθηκαν, γιατί επιλέγω πολιτικές διαδικασίες, τουλάχιστον όχι μπροστά μου.

Οι περισσότεροι συνάδελφοι του άντρα μου έλεγαν ότι, όποιος φεύγει από την Εκκλησία, το κάνει για να γλιτώσει τον εκκλησιαστικό φόρο. Ότι μπορεί να υπάρχουν κι άλλοι λόγοι, ως προς την ίδια την Εκκλησία και τη θρησκεία, δεν το είχαν σκεφτεί ποτέ.

Άφησα τον πρώτο γιο μου να παρακολουθήσει το μάθημα των θρησκευτικών, αφού συζήτησα με τη δασκάλα και διαπίστωσα ότι είναι μια σοβαρή γυναίκα. Όταν όμως ήρθε μια μέρα ο γιος μου και διηγήθηκε για τον μύθο με τη «θυσία του Αβραάμ» και πως ήθελε αυτός να σφάξει τον γιο του και όλα αυτά τα ανατριχιαστικά, μίλησα πάλι με τη δασκάλα, η οποία μόλις τότε κατάλαβε, πόσο προβληματικό ήταν το περιεχόμενο αυτής της ιστορίας.

Στα 35 χρόνια μου δημοσίευσα το πρώτο κείμενό μου με κριτική στη θρησκεία. Προσπαθώντας να γράψω τέτοια άρθρα αναζητούσα εξηγήσεις για κάθε θέμα που προέκυπτε και κάθε εξήγηση έφερνε την επόμενη. Η κυριότερη ερώτηση ήταν, γιατί πρέπει να υποφέρουν αναίτια τόσο άνθρωποι στον κόσμο; Αφού υπάρχει ένας

παντοδύναμος Θεός, ο οποίος αγαπάει τους ανθρώπους; Δεν έβρισκα καμία απάντηση σ' αυτά τα ερωτήματα και κατέληγα ότι αυτός ακριβώς ήταν ένας λόγος για την απόρριψη της πίστης στο άγνωστο.

Δεν υπάρχει ένα συγκεκριμένο πράγμα που δίνει νόημα στη ζωή μου· μοναδικό νόημα είναι μια πετυχημένη ζωή. Και γι' αυτό δεν χρειάζεται ένα μόνο πράγμα, επιτυχία στο σχολείο, στις σπουδές, το επάγγελμα, στον αθλητισμό, στην οικογένεια... Δεν αρκούν μόνη η αγάπη με το σύζυγο, η αγάπη των παιδιών, η δραστηριοποίηση σε πολιτικές ομάδες, οι καλλιτεχνικές δραστηριότητες... Πρέπει από όλα ή από πολλά να υπάρχει ένα μερίδιο επιτυχίας για να θεωρώ τη ζωή μου πετυχημένη.

Για το αν συμβαίνει αυτό στην πραγματικότητα, τώρα είναι νωρίς να το εκτιμήσω. Μπορεί να λέω ψέματα στον εαυτό μου. Το δεύτερο παιδί μου είχε προβλήματα υγείας και γι' αυτό εγκατέλειψα το επάγγελμα. Αλλά στους άλλους τομείς βλέπω ότι υπάρχουν επιτυχίες και κατακτήσεις, ο πρώτος γιος μου είναι ένας αξιόλογος άνθρωπος, ο γάμος μου είναι πολύ καλός και οι δραστηριότητές μου σε πολιτικές ομάδες μου δίνει τη δυνατότητα να συναναστραφώ με πολλούς σημαντικούς ανθρώπους.

Γενικά, χωρίς τη θρησκεία έχω ζήσει καλύτερα παρά με αυτή. Κι όταν διαπιστώνω ότι είμαι για κάποιον λόγο ανασφαλής, αυτό δεν σχετίζεται με τον Θεό και δεν θα άλλαζε, αν είχα άλλες απόψεις.

Τι αποτελεί στήριγμα στη ζωή μου; Όταν αισθάνομαι καλά, όλα μου δίνουν στήριγμα και όταν είμαι στα «κάτω μου», τότε βρίσκω στήριγμα στον άντρα μου, στην οικογένεια και στον εαυτό μου, ο οποίος μου λέει να συνεχίσω και να διαμορφώσω δημιουργικά τη ζωή μου.

Ruth Hofbauer, 75 ετών, από το Wiesbaden

Όταν ήμουν μικρή επικρατούσε στη Γερμανία ο Εθνικοσοσιαλισμός (Ναζί) και η οικογένειά μας ήταν αποκομμένη από τον κοινωνικό περίγυρο. Αποδεκτός ήταν σε μας μόνο όποιος πήγαινε κάθε Κυριακή στην εκκλησία. Στο χωλ του σπιτιού μας υπήρχε μια πινακίδα με τα λόγια της Βίβλου: «Εγώ και ο οίκος μου υπηρετούμε τον Κύριο» και καθένας που ερχόταν, ήξερε τι ισχύει στην οικογένειά μας.

Η κατεύθυνση για τη ζωή μου συμπυκνωνόταν για πολλά χρόνια στη νυχτερινή προσευχή: «Κύριε, κάνε με ευσεβή για να έρθω κοντά σου στον Ουρανό». Και ο δρόμος προς τον Ουρανό εξασφαλιζόταν με έναν άλλον κανόνα: «Κράτα την

καρδιά σου καθαρή για να κοιτάει ο Κύριος μέσα σου!». Και βέβαια, στα αυτιά μου κουδούνιζε η επισήμανση: *«Ακόμα κι αν οι γονείς σου δεν σε βλέπουν, από τον Θεό δεν ξεφεύγει τίποτα!»* .

Στα 9 χρόνια μου πρέπει να είχα αναπτύξει ένα συναίσθημα μειωμένης αυτοεκτίμησης, ότι δεν επαρκώ στις απαιτήσεις του Θεού και των εκπροσώπων του στη Γη, των γονέων μου και του ιερέα μας. Κυριότερα χαρακτηριστικά στις εκδηλώσεις μου ήταν έλλειψη αυτοπεποίθησης, ανασφάλεια σε καθημερινές δραστηριότητες και κατάθλιψη λόγω των «αμαρτιών» μου! Δεν είχα καμιά χαρά στη ζωή και παρακαλούσα διαρκώς τον Θεό να μου δώσει ένα μήνυμα ότι με συγχωρεί και με αποδέχεται. Επειδή δεν πήρα ποτέ τέτοιο μήνυμα, υπέθετα ότι είμαι οριστικά καταδικασμένη.

Πολλές αποφάσεις που πήρα στα νεανικά και εφηβικά μου χρόνια ήταν μοιραίες, γιατί όλες είχαν ως κριτήριο ορθότητας, τι «αρέσει στον Θεό». Αυτό αφορούσε και τον πρώτο γάμο μου, ο οποίος κράτησε 17 χρόνια.

Όταν ξαναερωτεύτηκα και είχα την ευκαιρία να συζητήσω για τη ζωή μου μέχρι τότε, κατάλαβα ότι είχα τελείως εσφαλμένη αντίληψη για τη ζωή και το θεό που προκαλούσε φοβίες. Στο εξής υπήρχε μεν ο Θεός στη ζωή μου, αλλά ως δευτερεύον θέμα, ως θεούλης... Όταν είχα ευχάριστες εμπειρίες, έστελνα ευχαριστίες στον Θεό, γιατί πίστευα ακόμα ότι πλέον ανταποκρίνεται στις παρακλήσεις μου...

Πέρασαν ακόμα 28 χρόνια μέχρι να καταλάβω τη θρησκευτική και ειδικότερα τη χριστιανική ανοησία, μέχρι να απαλείψω οριστικά τις τριαδικές θεότητες από το μυαλό μου. Αυτό το χρωστάω στον Franz Buggle και στο βιβλίο του «Δεν έχουν ιδέα σε τι πιστεύουν!» Ακολούθησα με συνέπεια τη συμβουλή του να διαβάσουμε την Παλαιά και την Καινή Διαθήκη εξ ολοκλήρου και όχι αποσπασματικά, όπως την προβάλλουν ο ιερέας και ο κατηχητής.

Έμεινα κατάπληκτη για τα απίστευτα, φρικτά και αντιφατικά κείμενα που απομακρύνουν τον άνθρωπο από κάθε ηθική συμπεριφορά. Με αυτή την ανάγνωση τελείωσε οριστικά το θέμα της «πίστης» μέσα μου.

Σήμερα σκέφτομαι με αγανάκτηση για τη χαμένη ζωή μου με «πατέρα και υιό». Το νόημα της ζωής μου είναι πλέον η ίδια η ζωή. Έχω μόνο αυτή τη μία ζωή και προσπαθώ να τη διαμορφώσω έτσι, ώστε κάθε νέα ημέρα να είναι ένα δώρο στον εαυτό μου.

Από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 είμαι αθείστρια! Θέλω να είμαι «καλή» με όλους τους ανθρώπους, επειδή κι αυτοί το επιθυμούν και όχι για να αρέσω σε κάποιον θεό. Όποιος κάνει αυτό το απελευθερωτικό βήμα, θα αισθανθεί απόλυτη ψυχική αγαλλίαση και αίσθημα ευτυχίας.

Δεν κρατάω μυστική την απομάκρυνσή μου από τη θρησκεία, κάθε άλλο: Θεωρώ τον εαυτό μου αθεϊστική ακτιβίστρια και βλέπω την αποστολή μου να δείξω στους συνανθρώπους μου την πραγματική ανοησία της θρησκευτικής πίστης που αποτελείται από αυθαίρετα συναρμολογημένες ιστορίες.

Λυπάμαι τους ανθρώπους που περιορίζονται στη θρησκευτική πίστη τους και πρέπει να πω ότι συχνά αισθάνομαι αμηχανία και περιφρόνηση, όταν έρχομαι σε κάποια επικοινωνία μαζί τους. Συχνά σκέφτομαι πόσο υποβαθμισμένη προσωπικότητα διέθετα, όταν κι εγώ πίστευα και καταπιεζόμουν από αισθήματα ενοχής.

Έχω γι' αυτό μόνο μια συμβουλή: «Διαβάστε όλες τις γραφές, την Παλαιά και την Καινή Διαθήκη, με κριτικό και συγκριτικό πνεύμα, διαβάστε το καταστατικό του συλλόγου, στον οποίο ανήκετε μέσω νηπιοβαπτισμού. Προσπαθήστε να σκεφτείτε...».

Esther Villar, 73 ετών, Αυστρία

Γεννήθηκα στο Μπουένος Άιρες της Αργεντινής, κόρη Γερμανο-εβραίων μεταναστών και έζησα μέχρι τα 22 χρόνια μου κυρίως σε κύκλους καθολικών χριστιανών. Σπούδασα Ιατρική στην Αργεντινή και Κοινωνιολογία στη Γερμανία. Αργότερα δημοσίευσα θέσεις μου για διάφορα κοινωνικά θέματα που οδήγησαν σε δημόσιες αντιδικίες με άτομα και ομάδες.

Στη ζωή μου μέχρι σήμερα δεν πρέπει να πίστεψα περισσότερο από 5 λεπτά στην ύπαρξη ενός προσωπικού θεού, επειδή δεν μπορούσα να αποδεχτώ τι ιδέες άλλων ανθρώπων χωρίς να τις ελέγξω.

Θα με ρωτήσετε, κι αν δεν πιστεύεις σε κάποιον θεό, τι έχεις αντ' αυτού; Θα απαντήσω, τίποτα! Όπως όλοι οι άνθρωποι που ζουν με ευχαρίστηση τη ζωή τους, έχω κι εγώ ένα τεράστιο φόβο για τον θάνατο. Όμως αυτό δεν αποτελεί δικαιολογία να υπογράψω συμβόλαιο με μια από τις εταιρίες εξασφάλισης που προσφέρουν αιώνια ζωή. Οι προσφορές τους δεν είναι σοβαρές!

Αιώνια ζωή σημαίνει μία ζωή για πάντα, ένα εκατομμύριο χρόνια, μετά άλλο ένα

εκατομμύριο και μετά πάλι άλλο ένα κ.ο.κ. Ακόμα κι αν όλα αυτά εξελίσσονταν σε έναν Παράδεισο, θα ζητούσα από τον καλό Θεό να τα καταργήσει...

Έχω γράψει αρκετά βιβλία για τις θρησκείες. Σήμερα καταλαβαίνω ότι ήταν περιττό αυτό, δεν είναι δυνατόν να πείσεις έναν φοβισμένο πιστό με επιχειρήματα... Κάπως μοιάζει η κοινωνία μας σαν τρελοκομείο. Υπάρχουν κάποιοι που ισχυρίζεται ότι θα επιστρέψουν στην επόμενη ζωή με τη μορφή ζώου, υπάρχουν άλλοι που κρύβουν τα πρόσωπά τους με πανιά και προσεύχονται 5 φορές ημερησίως σε μια συγκεκριμένη κατεύθυνση. Υπάρχουν επίσης άλλοι που θεωρούν τις αγελάδες τους ιερά ζώα και άλλοι ντυμένοι με κελεμπίες που κτίζουν τεράστιες οικοδομές προς τιμήν ενός άγνωστου και άορατου θεού και ισχυρίζονται έναντι αμοιβής, ότι αυτός τα παρακολουθεί όλα.

Και όλοι μαζί, ακόμα και οι πιο ασήμαντοι, θεωρούν ότι θα ζήσουν αιώνια! Το γεγονός ότι θα πεθάνουν κάποτε τους αρρωσταίνει, τους κάνει ικανούς να πιστέψουν κάθε παραμύθι...

Στα περισσότερα μέρη του κόσμου θα υποστεί λιθοβολισμό, όποιος ισχυριστεί αυτά που γράφω εδώ. Το γεγονός ότι αυτό δεν ισχύει στην Ευρώπη και σε μερικές ακόμα χώρες, με γεμίζει με ευγνωμοσύνη. Και το οφείλουμε αυτό σε μερικούς άφοβους προγόνους μας. Αν δεν αξιοποιήσουμε αυτή την ελευθερία που κατακτήθηκε, θα μας την αφαιρέσουν πάλι αύριο, γιατί κανείς δεν θα ενδιαφερθεί να την υπερασπίσει.

Michael Heckert, 55 ετών, καλλιτέχνης, Κολωνία/Βόννη

Στην αρχή της «ανθρώπινης ζωής» μου ήμουν έμπορος. Αρχικά έπρεπε να μάθω, σύμφωνα με επιταγή της μητέρας μου, ένα σωστό επάγγελμα. Αργότερα άλλαξα πορεία και αυτό μου κόστισε μεγάλη προσπάθεια. Έπρεπε να ξεφύγω από τις εμπορικές δραστηριότητες που με έκαναν πολύ δυστυχημένο, και να φτάσω στη ζωγραφική. Έκτοτε, αν και πέρασα δύσκολες εποχές -και ποιος δεν περνάει;- , ήμουν ευτυχισμένος και δεν μετάνιωσα ποτέ γι' αυτή την αλλαγή.

Ουσιαστικά δεν είχα εμπειρίες με τη θρησκεία, γιατί στην οικογένειά μας δεν αποτέλεσε ποτέ θέμα συζητήσεων ή προβληματισμού. Κι εφόσον δεν συζητιέται κάτι στην οικογένεια, είναι για τα μικρά παιδιά και τους νέους ανύπαρκτο το ζήτημα.

Η μητέρα μου δεν πίστευε στον Θεό, πράγμα που ίσχυε και για όλη την οικογένειά της. Ήδη από παιδί θεωρούσα γελοίο που κάποιοι ακολουθούσαν θρησκευτικές

ιεροτελεστίες και επιδείκνυαν δημόσια θρησκευτική δραστηριότητα. Δεν σκέφτηκα ποτέ να πάω σε μια εκκλησία, έβλεπα ήδη ποιοι άνθρωποι πήγαιναν μέσα κι αυτό με αποθάρρυνε.

Ήρθε όμως αργότερα το σχολείο κι εκεί είχα την πρώτη επαφή με τη θρησκεία. Μετά πήγα και στο κατηχητικό, αλλά όλα αυτά δεν με άγγιζαν, γι' αυτό σταμάτησα να πηγαίνω πλέον στην εκκλησία. Μοναδικές φορές που πήγα ήταν κοινωνικά γεγονότα, όταν αυτά εξελίσσονταν σε εκκλησίες, κυρίως κάποιοι γάμοι ή κηδείες.

Η ιδέα ότι κάτι δημιουργήθηκε από το τίποτα, χωρίς να υπάρχει κάτι προηγουμένως, δεν με ενθουσίαζε, το απέρριπτα. Βέβαια, ως καλλιτέχνης θα μπορούσα να αποδεχτώ αυτή τη διαδικασία της δημιουργίας, αλλά εγώ έβλεπα ότι καθένας μπορεί να δημιουργήσει τον κόσμο του από το τίποτα, δεν χρειάζεται κάποιος θεός -ήμουν ο ίδιος θεός του εαυτού μου, αν μου επιτρέπεται ο ισχυρισμός.

Τώρα που είμαι μεγαλύτερος βλέπω ότι, κάποιοι δημιουργούν με τη διανόησή τους και κάποιοι άλλοι δέχονται ότι είναι οι ίδιοι δημιουργήματα. Θα μπορούσα να πω ότι, όποιος διαθέτει επιστήμη, φιλοσοφία και τέχνη, δεν χρειάζεται θεό!

Η ιδέα που κυριαρχεί σήμερα είναι η σύνδεση του ουμανισμού με την επιστήμη και τη φιλοσοφία. Πρόκειται για ένα άριστο συνδυασμό, αν κι εγώ προσωπικά δεν έχω συνηθίσει να ακολουθώ ομάδες και συλλόγους που επιδιώκουν ένα συγκεκριμένο ιδανικό. Είμαι μεν κοινωνικός και επικοινωνιακός άνθρωπος, αλλά σε θέματα μαζικής οργάνωσης είμαι επιφυλακτικός. Ίσως παίζει ρόλο και ο ατομισμός του καλλιτέχνη· ο καλλιτέχνης είναι πάντα μόνος στην εργασία του.

Φυσικά σκέφτομαι τη ζωή και τη σκοπιμότητά της. Είμαι ήδη 55 ετών, νέος στην καρδιά αλλά 55 ετών στο υπόλοιπο σώμα και βλέπω όλο και συχνότερα ανθρώπους από το περιβάλλον μου να πεθαίνουν. Οι σκέψεις μου γι' αυτό το θέμα με οδήγησαν στο συμπέρασμα ότι σκοπός της ζωής είναι αυτή η ίδια η ζωή. Αρκεί να έχεις αυτοπεποίθηση και, πιστεύω, ότι ως καλλιτέχνης έχω ιδιαίτερα ανεπτυγμένη την αυτοπεποίθηση.

Μερικοί αδρανείς άνθρωποι δεν φαντάζονται ότι η ζωή αποκτάει νόημα με την ίδια τη ζωή και τον τρόπο που της ζει καθένας. Ως καλλιτέχνης διαπιστώνω καθημερινά πώς μπορεί κάποιος με χαρά και δύναμη να διαμορφώσει τη ζωή του και να εισπράξει από αυτή ευχαρίστηση. Δημιουργώ από υλικά που βρίσκονται

μέσα μου και είναι ατελείωτα. Η αξιοποίησή τους δίνει νόημα στη ζωής μου.

Η αγάπη είναι επίσης ένα σημαντικό θέμα στη ζωής μας! Έχω άριστες σχέσεις με πολλούς ανθρώπους, με πολλές γυναίκες ανάμεσά τους. Ερωτεύτηκα και με ερωτεύτηκαν, με όλες τις χαρές και τις απογοητεύσεις που αυτό συνεπάγεται. Θα τοποθετούσα τον έρωτα πριν από την τέχνη, επειδή με αυτόν αναζητούμε πρώτα νοήματα και εμπειρίες...

Εδώ στην καθολική Κολωνία που ζω πρέπει να είμαι πολύ προσεκτικός. Υπάρχουν περί τις εκατό εκκλησίες. Όταν κάθομαι σε ένα τραπέζι με κάποιους, προσέχω να μην εκφράζομαι για θρησκευτικά θέματα, γιατί βρίσκομαι πάντα σε μειοψηφία και απομονώνομαι. Συχνά αντιμετώπισα μίσος εναντίον μου, όποτε εκφράστηκα για θρησκευτικά θέματα.

Συζήτηση με πιστούς ανθρώπους δεν είναι δυνατή, γιατί είναι αδύνατον να συζητήσουν κάτι που φοβούνται, κάτι που τους τρομάζει. Πανικοβάλλονται στην ιδέα να σκεφτούν κάτι που δεν τους το επιτρέπουν κάποιοι άλλοι και συνηθέστερη αντίδρασή τους είναι το μίσος. Δεν υπάρχει καμιά ελπίδα να στηθεί μια συζήτηση σε ορθολογική βάση.

Προσωπικά δεν έχω πρόβλημα να συζητήσω οποιοδήποτε θέμα, αλλά η αντίδραση των πιστών είναι πάντα αποτρεπτική. Δεν δέχονται να σκεφτούν λογικά για την επιστημονική γνώση, τις αντιφάσεις που πιστεύουν, την πεζότητα και ιδιοτέλεια των θρησκευτικών ιδεών. Οι πιστοί αισθάνονται ότι απειλούνται, αν συμμετάσχουν σε μια τέτοια συζήτηση. Μάλλον ξέρουν κατά βάθος ότι θα καταρρεύσουν όλα όσα πιστεύουν από παιδιά —δεν είναι και τελείως χαζοί!

Η ιδέα ότι δεν υπάρχει Θεός που τους φροντίζει, δεν υπάρχει Παράδεισος που τους περιμένει, δημιουργεί σ' αυτούς τους ανθρώπους άγχος και ανασφάλεια και γι' αυτό αντιδρούν επιθετικά, αν τους υπενθυμίσει κάποιος αυτή την πραγματικότητα. Όταν κάποτε ανέπτυξα σε έναν πιστό μια αυταπόδεικτη ανακρίβεια και αντίφαση της θρησκείας, η απάντησή του ήταν: «Εγώ όμως το πιστεύω!». Τι σημασία έχουν πλέον η λογική, η επιστήμη, όλος ο πολιτισμός... Αυτός δηλώνει ότι δεν τα δέχομαι αυτά, δεν χρειάζεται να ξανασκεφτώ από την αρχή τα πράγματα, όσα έμαθα τα έμαθα και δέχομαι μόνο αυτό που «πιστεύω» ο ίδιος από παλιά!

Στους ανθρώπους που ενδιαφέρονται να με ακούσουν, λέω πάντα: «Χρησιμοποιείτε τη λογική σας, κοιτάξτε γύρω σας!».

Assunta Tammelleo, 45 ετών, επιχειρηματίας και δικαστής σε διαιτητικό δικαστήριο, τρία παιδιά, από τη Βαυαρία

Γεννήθηκα στη Γερμανία σε φτωχικό περιβάλλον, ο πατέρας μου ήταν εργάτης από τη νότια Ιταλία και αναλφάβητος. Σπούδασα στο Μόναχο και στο Παρίσι πολιτικές επιστήμες και στη συνέχεια ίδρυσα με ένα φίλο μου μια εταιρεία, την οποία λειτουργούμε ήδη επί 21 χρόνια. Ο φίλος αυτός έγινε και σύντροφός μου και έχουμε μαζί 3 παιδιά.

Το 1983 συμμετείχα σε κατάληψη του καθεδρικού ναού για να διαμαρτυρηθούμε εναντίον των εξοπλισμών του NATO και η Αστυνομία μού άνοιξε φάκελο. Ο φάκελος αυτός συμπληρώθηκε στις αρχές της δεκαετίας του 1990 όταν διαμαρτυρηθήκαμε για την έλευση του πάπα στο Μόναχο. Από το 1993 οργανώνουμε αντιρατσιστικές εκδηλώσεις και προ 8 ετών έγινα πρόεδρος της «Ομοσπονδίας για πνευματική ελευθερία» στο Μόναχο.

Ο πατέρας μου ήταν κλασικός Ιταλός πιστός, καθολικός εκ παραδόσεως, όπως ο Πεπόνε στο σινεμά. Η μητέρα μου ήταν ακόμα περισσότερο πιστή. Η εκκλησία μου έδινε στα νεανικά μου χρόνια την ευκαιρία να φεύγω μόνη από το αυστηρά καθολικό σπίτι μου. Έλεγα ότι πήγαινα στη λειτουργία, στη μελέτη της Βίβλου, στο κατηχητικό κ.τ.λ., αλλά συναντιόμουν με άλλα παιδιά και συζητάγαμε, οργανώναμε εκδηλώσεις και άλλα τέτοια νεανικά.

Μεταξύ 10 και 15 ετών διάβασα όμως προσεκτικά τη Βίβλο, μάλλον από θρησκευτικό ενδιαφέρον, και κατάλαβα ότι όλα αυτά που αναφέρονται εκεί δεν έχουν καμιά σχέση με την πραγματικότητα. Είχα τόσες αμφιβολίες για τις αντιφάσεις που έβρισκα, οπότε θεώρησα ότι πρόκειται για πρόβλημα της Καθολικής Εκκλησίας. Έτσι άρχισα να πηγαίνω στους προτεστάντες.

Έμεινα μερικούς μήνες εκεί και, τόσο επειδή άκουγα ακριβώς τα ίδια θρησκόληπτα πράγματα, όσο επειδή διάβασα το βιβλίο του Joachim Kahl, το οποίο μου υπέδειξε ένας καθηγητής μου: «Η αθλιότητα του Χριστιανισμού – Μια συνηγορία υπέρ του ανθρωπισμού χωρίς θεό», εγκατέλειψα κάθε σχέση με οργανωμένες θρησκείες και την πίστη σε υπερβατικές δυνάμεις.

Βλέπω αναδρομικά ότι κινητήρια δύναμη γι' αυτή την επιλογή μου ήταν αφενός η θρησκοληψία των γονέων και συγγενών μου και αφετέρου η δική μου μελέτη θρησκευτικών και διαφωτιστικών βιβλίων.

Στη ζωή μου δίνει στήριγμα ο εαυτός μου! Έχω συνειδητοποιήσει το πεπερασμένο

της ζωής και είναι προφανές ότι δεν υπάρχουν εναλλακτικές ζωές, πέρα από αυτή. Χαίρομαι για τα προνόμια που έχω στη ζωή μου, χωρίς πόλεμο, χωρίς τσουνάμι, χωρίς κίνδυνο πείνας κ.τ.λ. Είμαι η ίδια υπεύθυνη για τη ζωή, διεκδικώ την ελευθερία και τη δικαιοσύνη που δικαιούμαι και δεν περιμένω κάποια προνόμια εκ Θεού ή από τη φύση. Τα διεκδικώ αυτά με κοινωνικούς αγώνες και με συμμετοχή σε κινήματα.

Έχω αγωνιστική νοοτροπία, η οποία είναι αναγκαία στη θέση μου ως πρόεδρος της τοπικής οργάνωσης για «πνευματική ελευθερία». Φέρνω τα αιτήματά μας στη δημοσιότητα και δεν περιμένω να ευνοηθούμε από κάποια θεία παρέμβαση. Δεν προπαγανδίζω την αθεία με δική μου πρωτοβουλία, αλλά όπου προκύψει θέμα συζητήσεως, συμμετέχω ενεργά.

Θα ήθελα να πω σε άλλους ανθρώπους ότι δεν είναι εύκολο να βρίσκεις μόνη σου το νόημα της ζωής και να οδεύεις σύμφωνα με τις ηθικές αξίες της κοινωνίας, της ελευθερίας, της δικαιοσύνης, της ευπρέπειας. Το εύκολο είναι να έχεις έτοιμες οδηγίες από το θεό ή τον παπά και να τις ακολουθείς τυφλά... Είναι πολύ πιο δύσκολο να αισθάνεσαι υπεύθυνη για τη φύση και την κοινωνία γύρω σου και να τα υπερασπίζεσαι, παρά να έχεις μοναδικό στόχο σου την υπακοή, χωρίς να ξέρεις για ποιο λόγο...

Ανώνυμος, 35άρης δικηγόρος, από το Allgäu/Βαυαρία

Μεγάλωσα σε καθολικό μικροαστικό περιβάλλον μιας βαυαρικής μικρής πόλης. Η αντίληψή μου για θρησκευτικά ζητήματα ήταν από μικρής ηλικίας το ίδιο νηφάλια, όπως και οι υπόλοιπες που είχα από τον κόσμο γύρω μου.

Η εντυπώσεις που έπαιρνα από τις όχι συχνές επισκέψεις λειτουργιών σε καθολικούς ναούς αφορούσαν κυρίως τους χώρους, τις οσμές και τις θερμοκρασίες. Οι ναοί ήταν ψηλοί και σκοτεινοί, η μυρωδιά ήταν αυτή της υγρασίας και αρχόμενης μούχλας και οι θερμοκρασίες ήταν σχεδόν πάντα χαμηλές· τους περισσότερους μήνες του χρόνου, όποτε πήγαινα σε ναό, δεν έβγαζα το παλτό!

Οι εικόνες που έχω στο μυαλό μου από τη διακόσμηση του ναού είναι εκείνες με ταλαιπωρημένους ή πεθαμένους ανθρώπους, που βρίσκονταν κρεμασμένοι σε σταυρούς, διαπερασμένοι από βέλη ή δόρατα και πάντα με πολλά αίματα. Μέναμε στο ναό κάπου μια ώρα, είτε είχε κρύο είτε όχι και άκουγα πάντα τις ίδιες στερεότυπες κουβέντες όπως «αμαρτία, ενοχή, σάρκα και αίμα, Παράδεισος και

Κόλαση, αγάπη και αναθεματισμός...». Αισθανόμουν κάθε φορά να με χτυπάνε με μαστίγιο, όταν άρχιζε ο ιεροκήρυκας να λέει πάλι τα ίδια, με τις ίδιες λέξεις και με την ίδια βαρεμάρα για όλους μας.

Οι περισσότεροι από τους ανθρώπους στον ναό, κυρίως ενήλικες μέχρι υπερήλικες, ακολουθούσαν σαν άβουλα τηλεκατευθυνόμενα ρομπότ κάποια ανιαρή χορογραφία: Όρθιοι, καθιστοί, γονατιστοί, σταυροκόπημα, όρθιοι κ.ο.κ. Παράλληλα διαβάζονταν με μονότονο ύφος, βιαστικά και βαρετά, κάποια κατεβατά από «ιερά κείμενα», τα οποία από ελάχιστοι μέχρι κανείς δεν καταλάβαινε...

Από την παιδική ηλικία συνδύαζα την εκκλησιαστική λειτουργία με βαρεμάρα, κρύο, και θλιμμένο ύφος. Αν και είμαι ευδιάθετος άνθρωπος ο ίδιος, δεν μπόρεσα ποτέ να διαπιστώσω μέσα στον ναό κάποια εκδήλωση χιούμορ και χαράς.

Ευτυχώς, γονείς και παππούδες ποτέ δεν με πίεσαν να συμμετάσχω σε θρησκευτικές δραστηριότητες και θεωρούσα όλες αυτές τις εκδηλώσεις κάτι που ενδιέφερε άλλους, όχι εμάς. Για να μην αποκοπώ όμως από τα υπόλοιπα παιδιά, έλεγαν οι γονείς μου, έπρεπε να συμμετέχω σε όλες τις εκδηλώσεις. Έτσι κάποια στιγμή διαπίστωσα ότι ήμουν δηλωμένος ως καθολικός.

Με την ίδια αντίληψη πήγα και στο κατηχητικό και κάποτε έπρεπε να κοινωνίσω, προϋπόθεση του οποίου ήταν να εξομολογηθώ. Έπρεπε να ομολογήσουμε τις σοβαρές «αμαρτίες» που έχουμε κάνει και, για να βοηθηθεί η μνήμη μας, μας έδωσε ο ιερέας ένα τετράδιο με όλες τις πιθανές «αμαρτίες». Αυτό το τετράδιο το κράτησα και το βρήκα πάλι πρόσφατα ανάμεσα στα πράγματά μου. Είχα σημειώσει σ' αυτό ποιες «σοβαρές αμαρτίες» θα παραδεχτώ:

- Θυμός.
- Τεμπελιά.
- Απροσεξία.
- Χωρίς αυτοέλεγχο.
- Σπατάλη χαρτζιλικιού.
- Βαριόμουν να προσευχηθώ.
- Σκεφτόμουν άσεμνα πράγματα.
- Έχανα λειτουργίες χωρίς σοβαρό λόγο.
- Χρησιμοποιούσα ιερά ονόματα απερίσκεπτα.

Ο ιερέας διάβασε δήθεν εμβριθώς όλα αυτά που παραδέχτηκα και προσπάθησε να

μου δημιουργήσει ενοχές, πράγμα που σίγουρα δεν πέτυχε, γιατί ακόμα και τώρα σκέφτομαι με ευχαρίστηση «άσεμνα» πράγματα... Για τα υπόλοιπα ούτε λόγος...

Στον τοίχο του σχολικών τάξεων της Βαυαρίας βρίσκονται πάντα σταυροί με τον Ιησού επάνω και κάποτε θεώρησα σκόπιμο να ρωτήσω τον δάσκαλο, γιατί πρέπει να βλέπουμε κάθε μέρα φονικά όργανα μπροστά μας και όχι κάτι που μας κάνει να αγαπάμε. Αποτέλεσμα ήταν να αντιδράσει εξοργισμένος ο δάσκαλος και να μου ζητήσει να συμπεριφέρομαι κόσμια και να μην ενοχλώ τους συμμαθητές μου που θέλουν να μορφωθούν. Ακολούθησα αυτή τη συμβουλή του δάσκαλου και έκτοτε διάβαζα άλλα μαθήματα ή, καμιά φορά, πέταγα μπαλίτσες από χαρτί στους συμμαθητές μου, οι οποίοι απαντούσαν με αντίστοιχα βλήματα.

Συνολικά παρακολούθησα 13 χρόνια το μάθημα των θρησκευτικών (σημείωση: στη Γερμανία παίρνουν απολυτήριο Λυκείου στα 19, ένα χρόνο παραπάνω απ' ότι στην Ελλάδα), το οποίο θεωρώ μια σημαντική σπατάλη χρόνου ή έστω υπερβολικό χρόνο ψυχαγωγίας. Θα προτιμούσα να διαβάζαμε στον ίδιο αυτό χρόνο λογοτεχνία ή να συζητάμε για μουσική, αντί να πετάμε στην τάξη χαρτομπαλάκια και να ακούμε από τον δάσκαλο παραμύθια...

Ακόμα δεν μπορώ να καταλάβω, πάνω από 15 χρόνια αφότου τελείωσα το Λύκειο, ότι σε ένα θρησκευτικά ουδέτερο κράτος παρακολουθούμε μάθημα για την καθολική θρησκεία, το οποίο πληρώνει το κράτος, δηλαδή εμείς οι φορολογούμενοι!

Αφού τελείωσα το σχολείο, μόνο σποραδικά βρέθηκα πάλι σε ναούς, κανέναν γάμο ή κάποια κηδεία. Στους γάμους σκεφτόμουν ότι θα έπρεπε να υπάρχει λίγο κέφι και χαρά, αλλά πάλι γινόταν εκεί λόγος για αμαρτία, θυσία, θάνατο κ.τ.λ., τα οποία δεν ενδιέφεραν κανέναν εκεί μέσα. Θα έλεγα ότι και στους γάμους δημιουργούσαν οι κληρικοί μιαν ατμόσφαιρα κηδείας.

Όταν κάποτε βρέθηκα σε κηδεία για έναν θάνατο που με είχε συγκινήσει πολύ, της αγαπημένης μου γιαγιάς, άκουγα τον παπά να συναρμολογεί και εκσφενδονίζει έτοιμες φράσεις και να μιλάει για τη γιαγιά μου με έναν τελείως επαγγελματικό και αδιάφορο τρόπο! Εκτός από τη ζωή της, εκεί μέσα έχασε η γιαγιά μου και την αξιοπρέπειά της...

Όταν άρχισα να δουλεύω και ρωτήθηκα από το γραφείο προσωπικού, σε ποιο θρήσκευμα ανήκω, ώστε να παρακρατηθεί ο αντίστοιχος εκκλησιαστικός φόρος, ζήτησα μια μικρή αναβολή και πήγα στο Πρωτοδικείο για να διαγραφώ από τα

εκκλησιαστικά κατάστιχα. Έτσι δεν έβγαλαν από μένα ούτε μία δεκάρα!

Όπως προκύπτει από τα προηγούμενα, είχα για τον Χριστιανισμό και τις υπόλοιπες θρησκείες πάντα μια αποστασιοποίηση. Από μικρός έκανα για όλα τα πράγματα δικές μου σκέψεις και πάντα «συζητούσα» τα ζητήματα με τη συνείδησή μου, τη φωνή που μου δημιουργήσε η παιδεία μου -όση διέθετα κάθε φορά. Νομίζω ότι τα πήγα καλά μέχρι τώρα.

Να υπακούω στις οδηγίες ενός αυταρχικού μηχανισμού και τις προσπάθειες κάθε μορφής που γίνονταν για να υποταχθώ σ' αυτόν, ήταν για μένα πάντα εκτός συζητήσεως. Ήδη από μικρός θεωρούσα ότι δεν αρκεί να είμαστε ιδιοκτήτες εγκεφάλου αλλά πρέπει να γίνουμε και χρήστες του ίδιου οργάνου. Η υποταγή σε ένα μηχανισμό, όπως ο εκκλησιαστικός θα ήταν, γι' αυτό το λόγο, τελείως εξευτελιστική ενέργεια.

Τόσο λόγω των περισσότερων γνώσεων που κατέχω τώρα, όσο και με τα γεγονότα που εξελίχθηκαν κατά την τελευταία δεκαετία με τις φονταμενταλιστικές θρησκευτικές κινήσεις, όχι μόνο των ισλαμιστών, αλλά και των χριστιανών, ιδίως στην Αμερική, θεωρώ ότι πρέπει να πάψει αυτός ο έλεγχος των ανθρώπων από τους θρησκευτικούς μηχανισμούς και να αποτραπεί κάθε επιρροή τους στην εκπαίδευση.

Έχω συνειδητοποιήσει πόσο κακό έφεραν στις κοινωνίες οι θρησκείες -και στην περίπτωση μας ο Χριστιανισμός- όχι μόνο με τους θρησκευτικούς πολέμους, τις σταυροφορίες, τα συστηματικά βασανιστήρια, το κυνήγι «μαγισσών» και «αιρετικών» και οι συναφείς εγκληματικές ενέργειες, τη διατήρηση δούλων σε εκκλησιαστικούς και κοσμικούς φορείς, αλλά επίσης σε μεγάλο βαθμό με την εχθρότητα απέναντι στο ανθρώπινο σώμα, την απόρριψη κάθε απόλαυσης, τις ανοησίες με τη ζωή «μετά θάνατον» κ.ά. Όλα αυτά έχουν ως στόχο να απομακρύνουν οι θρησκείες τους ανθρώπους από την ευχαρίστηση που μας δίνει η πραγματική ζωή.

Δεν μπορώ να αναφέρω κάποιο συγκεκριμένο συνταρακτικό γεγονός που με απομάκρυνε από τη θρησκεία και την πίστη! Κάποιος που δεν ανέβηκε ποτέ στο λεωφορείο, δεν μπορεί να περιγράψει πότε έγινε και πώς είναι η αποβίβαση από αυτό...

Τελικά αναλογίζομαι σε ποιον θεό μου ζητούσαν να πιστέψω και σε ποιον πιστεύουν όλοι αυτοί οι «πιστοί», αφού διαπιστώνουν καθημερινά πόση φτώχεια,

πείνα, πολέμους και τρομοκρατία εμφανίζονται στον κόσμο. Να λατρεύω έναν θεό που τα αποδέχεται αυτά, άρα είναι κακόβουλος ή αδιάφορος; Να λατρεύω έναν θεό που δεν τα έχει πληροφορηθεί, άρα είναι περιορισμένης αντίληψης; Να λατρεύω έναν θεό που τα ξέρει μεν και θα ήθελε να τα αποτρέψει, αλλά δεν μπορεί; Πρέπει να είναι ανίκανος αυτός ο θεός που «δημιούργησε» μεν κάτι, αλλά έχασε τον έλεγχό του...

Η ερώτηση «αφού δεν έχετε κάποιον θεό, τι έχετε τότε;» είναι λαθεμένη! Θα νόμιζε κάποιος αμέτοχος ότι υπάρχει σε μένα κάποιο έλλειμμα ή κάποια «τρύπα» που πρέπει να κλείσει. Ποτέ δεν αισθάνθηκα κάποιο κενό και θεωρώ ότι η θρησκεία είναι ένα περιττό σπυράκι ή, μάλλον, ένα καρκίνωμα! Όποιος αφαιρεί με εγχείριση το καρκίνωμα, δεν πιστεύει ότι του λείπει κάτι!

Martin Wilmers, Professor, 69 ετών, Pulheim Brauweiler

Ήμουν το έκτο παιδί μιας μητέρας, πιστής χριστιανής και ενός πατέρα πολύ πιστού. Πήγαινα σε παιδικές εκκλησιαστικές λειτουργίες, παιδική χορωδία, κατηχητικό και προτεσταντικό σύλλογο νέων. Ήρθα στη Νυρεμβέργη και μαζί εμφανίστηκαν οι αμφιβολίες: Δεν είναι δυνατόν ένας ελεήμων θεός που αγαπάει τους ανθρώπους, να ανακοίνωσε το σωτήριο μήνυμά του μόνο σε ένα μέρος των ανθρώπων και να τους προσηλύτισε με τη βία. Όλοι οι άλλοι δε που γλίτωσαν το βίαιο εκχριστιανισμό να οδεύουν στην καταστροφή.

Πάντα με ενδιέφερε να μάθω τι είναι αυτό που συγκρατεί εσωτερικά τον κόσμο και γι' αυτό σπούδασα Φυσική. Οι νόμοι της ποτέ δεν με απογοήτευσαν, δεν υπάρχουν λογικές αντιφάσεις! Ευσεβείς που ισχυρίζονται κάτι τέτοιο, απλά δεν καταλαβαίνουν τη Φυσική και την επιστήμη γενικότερα.

Δεν υπάρχει αντίθεση μεταξύ Θεωρίας της Σχετικότητας και της Κβαντικής Μηχανικής, μόνο που δεν υπάρχει ακόμα κάποια μαθηματική περιγραφή που συνδέει τους δύο τομείς. Αλλά κι όταν βρεθούν αυτά τα μαθηματικά, όπως βρέθηκαν τόσα άλλα, από αυτή την ενοποίηση δεν θα προκύψει κάποιος θεός! Δεν χρειαζόμαστε έναν θεό για να υπάρξουμε, για να είμαστε ευτυχισμένοι, για να είμαστε ηθικοί στις σχέσεις μας με άλλους.

Η Εξέλιξη του Δαρβίνου με ενθουσιάζει. Ήδη από τη θεωρητική διατύπωσή της αποτελεί μια εξήγηση τους σύμπαντος, των βιολογικών διεργασιών και του πολιτισμού, χωρίς αντιφάσεις. Η βασική θέση της είναι απλοϊκή: Ζουν μόνο εκείνοι που δεν πέθαναν ακόμα! Υπάρχουν περισσότερα όντα που ανακάλυψαν κάποια

δυνατότητα να αναπαράγονται πιο συχνά. Αν δύο όντα χρειάζονται τις ίδιες ύλες για να επιβιώσουν, αλλά αυτές αρκούν μόνο για ένα ον, τότε θα επιβιώσει το πολύ ένα από τα δύο. Αν αυτή η επιβίωση οφείλεται σε ικανότητα ή τύχη, δεν είναι εύκολο να εκτιμηθεί. Σε βάθος χρόνου, αυτός που επιβιώνει πρέπει να έχει βιολογικά πλεονεκτήματα. Δεν υπάρχει κάποιος σκοπός, κάποιο σχέδιο. Ένα τέτοιο σχέδιο θα ήταν αντίθετο με τους νόμους της Φυσικής (εντροπία). Η τυχαιότητα καθοδηγεί και οι δυνάμεις καθορίζουν την εξέλιξη στις λεπτομέρειες...

Η αντίληψη ότι η ωμή βία είναι το αποφασιστικό μέσο επικράτησης, άρα και το ηθικά σωστό, είναι τελείως λάθος. Μόνο σε ένα τομέα της πολιτισμικής εξέλιξης βλέπω να έχει ισχύ αυτή η αντίληψη και συγκεκριμένα στις δύο μεγάλες θρησκείες, το χριστιανισμό και τον μωαμεθανισμό που διαδόθηκαν με φωτιά και τσεκούρι.

Αντίθετα, στον τομέα της πολιτικής αποδείχθηκε μακροπρόθεσμα η συνεργασία ως αποδοτικός τρόπος προόδου, κάτι που είναι και λογικό: Κανένα κράτος δεν μπορεί να επιβιώσει αν βρίσκεται διαρκώς σε σύγκρουση με τους γείτονές του. Και αντίστροφα, μια συνεργασία κρατών φέρνει σε όλους πλεονεκτήματα για όλους.

Αυτή η δυνατότητα της συνεργασίας είναι αδύνατη για τις θρησκείες. Πώς είναι δυνατόν να συνεργαστούν ο Χριστιανισμός και ο Μωαμεθανισμός ισότιμα για το κοινό καλό; Μόνο ο εκτοπισμός του άλλου μπορεί να αποτελεί στρατηγικό στόχο. Ο προσηλυτισμός με τον καλό λόγο είναι δύσκολη και συχνά ανεπιτυχής. Γι' αυτό χρησιμοποιήθηκε σε μεγάλης κλίμακας προσηλυτισμούς, όπως των Σαξόνων στην Ευρώπη, των Ινδιάνων στην Αμερική, των λουθηρανών Βιενέζων κ.ά. η πειθώ των όπλων. Μόλις πρόσφατα άκουσα έναν επίσκοπο να αναγνωρίζει όλα αυτά τα εγκλήματα, αλλά στο τέλος να ισχυρίζεται: «Όλα έγιναν για καλό σκοπό!».

Με ενοχλεί που μου προσφέρουν έναν θεό, ο οποίος καθοδηγεί τους οπαδούς του σε εγκληματικές ενέργειες. Και ακριβώς οι οπαδοί αυτού του θεού ισχυρίζονται ότι η πίστη στον Θεό είναι απαραίτητη για μια ηθική ζωή. Επιβάλλουν τις μεσαιωνικές απόψεις τους στα κράτη και στις κοινωνίες και απαιτούν από ανθρώπους με ανεξάρτητη σκέψη να (μην) σκέφτονται όπως αυτοί!

Με ενοχλεί που ο πάπας κ. Ratzinger ισχυρίζεται ότι ο Θεός είναι λογικός, έτσι δογματικά, χωρίς εξήγηση! Επαναλαμβάνει τον ισχυρισμό του, όπου κι αν βρεθεί, το είπε πρόσφατα ακόμα και στο Auschwitz. Με αυτό τον τρόπο προσβάλλει τη λογική. Το μόνο θεϊκό που θα μπορούσα να σκεφτώ είναι η ίδια η λογική.

Με ενοχλεί ο ισχυρισμός ότι η πίστη στον Θεό συμφωνεί με τους φυσικούς νόμους. Πιθανόν να μην αντιφάσκει η Φυσική με την ύπαρξη του Θεού, όμως αυτός ο Θεός πρέπει να είναι τυφλός, κουφός, μουγκός και παράλυτος. Κάτι άορατο δεν μπορεί και να δει, σύμφωνα με τον θεμελιώδη νόμο $actio=reactio$. Αν κάτι δεν έχει υλική υπόσταση, δεν έχει και ενέργεια, σύμφωνα με το νόμο: $E=mc^2$. Κάθε διεργασία, κάθε δράση στο κόσμο απαιτεί ενέργεια, άρα δεν μπορεί ένας άυλος θεός να επιδράσει στον κόσμο.

Καμία παράκληση δεν εισακούγεται, καμία σωτηρία από μεγάλο κίνδυνο δεν επέρχεται, καμία επέμβαση στη βιολογική εξέλιξη! Θα χαιρόμουν, αν τολμούσε κάποιος εκπρόσωπος των θρησκειών να δηλώσει σε μια έκρηξη ειλικρίνειας: «Einstein, Planck, Newton, Darwin, Maxwell, Lavoisier κ.ά. έχουν άδικο με τις επιστήμες τους και αυτές δεν συνάδουν με τη θεϊκή αλήθεια!». Θα ήταν τουλάχιστον έντιμο κάτι τέτοιο!

Εκτιμάται ότι υπάρχουν περίπου 1000 διαφορετικά θρησκευτικά δόγματα και όλα συμφωνούν μόνο σε ένα σημείο: «Τα άλλα 999 δόγματα έχουν λάθος!». Οπότε, γιατί να πιστεύω εγώ σε κάτι το οποίο 999 άλλοι ισχυρίζονται ότι είναι λάθος;

Αν μου συμβεί κάποιο ατύχημα, αν πάθω κάποια βαριά ασθένεια, τότε οι ευσεβείς φίλοι μου (έχω και τέτοιους) θα λένε ότι με πέτυχε η τιμωρία του Θεού για τις βλασφημίες μου. Αν συμβεί το ίδιο σ' αυτούς, τότε τους δοκιμάζει ο Θεός για την πίστη τους! Γι' αυτό λέω σε όλους, πάντα και παντού: Μην φοβάστε, κανένας θεός, ακόμα κι αν υπήρχε, δεν τιμωρεί και δεν βοηθάει. Όλα πρέπει να τα κάνετε μόνοι σας...

Έτσι ζω, άλλοτε χαρούμενος και άλλοτε λυπημένος, αλλά πάντα χωρίς φόβο για θεϊκή οργή και χωρίς ελπίδες για κάποιον Παράδεισο. Προσπαθώ να συμπεριφέρομαι έτσι, ώστε να είμαι ένας αξιόπιστος κρίκος στην ανθρώπινη αλυσίδα που συνδέει τους προγόνους μας με τους απογόνους μας. Προσπαθώ να καταγράψω την αλήθεια στη φύση και στην κοινωνία και ταυτόχρονα να αντιμετωπίζω με χιούμορ και υπομονή τις επιπτώσεις από τα λάθη μου.

Κάποτε, κάποια στιγμή, θα διακοπούν οι βιολογικές λειτουργίες στο σώμα μου. Τα 90 κιλά μου, κατοικημένα από δισεκατομμύρια μικροοργανισμούς, θα τρέφονται από το σώμα μου και θα συνεχίζουν αυτά να ζουν και να πολλαπλασιάζονται. Ένα μέρος των γονιδίων μου θα βρίσκονται στα παιδιά, στα εγγόνια και στα ανίψια μου και, ελπίζω, ένα μέρος των ιδεών μου θα εμπνέουν κάποιους άλλους ανθρώπους.

Υπέροχα!

Karl-Heinz, 30 ετών, άγαμος

Θέλω να μείνω ανώνυμος, επειδή εργάζομαι ως εκπαιδευτικός και ο χώρος είναι κλειστός. Δεν αποκλείω κάποια στιγμή να αναγκαστώ να εργαστώ στις υπηρεσίες κάποιας εκκλησίας... Τότε θα κάνω αναγκαστικά τον πιστό χριστιανό!

Η οικογένειά μου είναι προτεσταντική, αλλά έχω ελάχιστες αναμνήσεις από θρησκευτικά θέματα στο σπίτι. Οι γονείς μου είναι άθεοι, αλλά παλαιότερα έκαναν πως πιστεύουν και ασχολούνται με θρησκευτικά θέματα για να μην με επηρεάσουν με τις απόψεις τους. Όταν ήμουν μικρός είχα μάθει ότι ο Θεούλης κάνει τα χατήρια που του ζητάνε οι πιστοί του, αργότερα έμαθα ότι αυτό αποτελεί επίσημη θέση της Εκκλησίας. Έτσι κι εγώ ζήτηγα από τον Θεούλη διάφορα πράγματα· να κάνει καλό καιρό στην εκδρομή, να πάρω καλούς βαθμούς στο σχολείο. Πότε πότε είχα και τύψεις γιατί όλο του ζητούσα, χωρίς να τον έχω ευχαριστήσει ποτέ για κάτι. Πώς να τον ευχαριστήσω όμως, αφού στις εκδρομές συνήθως έβρεχε και από βαθμούς δεν ήμουν πάντα καλός.

Το νηπιαγωγείο που πήγαινα ήταν καθολικό και η δασκάλα εκεί μοναχή με μακριά μαύρα ρούχα. Δεν μου πολυάρεσε εκεί, γιατί η δασκάλα όλο κάτι «σοφά λόγια» από τη Βίβλο έλεγε που δεν καταλάβαινα. Οριστικά διέκοψα τις σχέσεις μου μαζί της, όταν μας είπε ότι δεν υπάρχει ο άγιος Βασίλης και ότι το μόνο που γιορτάζουμε είναι ο Χριστός που γεννήθηκε και είναι θεός. Εγώ κατάλαβα την παρέμβασή της σαν να ήθελε να αντικαταστήσει τον άγιο Βασίλη με τα δώρα με κάποιον άλλον, ο οποίος δεν είχε φέρει μέχρι τότε τίποτα...

Πήγα σπίτι στεναχωρημένος... Στο σπίτι μου είπε τότε η μητέρα μου ότι και ο άλλος παραμύθι είναι, επίσης δεν υπάρχει. Όταν το ανακοίνωσα αυτό και στα άλλα παιδιά στο νηπιαγωγείο, η μοναχή θύμωσε και ζήτησε από τη μητέρα μου να με πάρουν από εκεί. Ήρθε η μητέρα μου και έγινε καυγάς, φώναζαν η μία στην άλλη. Τελικά έφυγα και αργότερα έμαθα ότι η μοναχή έλεγε στη μητέρα μου πως δεν θέλει άπιστους ανάμεσα στα παιδιά, ενώ η μητέρα μου της έλεγε ότι δεν θέλει το παιδί της να έχει δασκάλα που λέει ψέματα!

Το δημοτικό σχολείο και το γυμνάσιο που πήγα, ήταν επίσης καθολικά, μόνο το κατηχητικό ήταν προτεσταντικό. Πήγα και σε κάποιες εκκλησιαστικές κατασκηνώσεις της Εκκλησίας. Μου άρεσε που συζητάγαμε σε ομάδες για προβλήματα της κοινωνίας, αλλά πάντα το γύριζαν οι επικεφαλής στα θρησκευτικά και κατέληγαν ότι μόνο οι πιστοί καταφέρνουν κάτι στη ζωή, ενώ οι

άλλοι τίποτα. Εγώ ήξερα πάντως ότι όλοι οι κακομοίρηδες στην περιοχή μας ήταν πολύ πιστοί και πήγαιναν τακτικά στην εκκλησία...

Στο σχολείο είχαν πει ότι το μάθημα των θρησκευτικών ήταν υποχρεωτικό και όποιος δεν ήθελε να το παρακολουθήσει, θα έφευγε από το σχολείο. Πήγαινα λοιπόν στα Θρησκευτικά, αν και βαριόμουν πολύ, μαζί με πολλούς άλλους. Αργότερα μάθαμε ότι δεν ήταν καθόλου υποχρεωτικό να πηγαίνουμε στο μάθημα και ο διευθυντής το έλεγε για να μας κάνει καλούς ανθρώπους. Ήρθε η μητέρα μου στο σχολείο και έγινε μεγάλος καυγάς. Όταν της είπε ο διευθυντής να με πάρει από το σχολείο, του απάντησε η μητέρα μου ότι μάλλον αυτός θα φύγει, παρά εγώ! Τα έλεγαν αυτά στο γραφείο με κλειστή την πόρτα, αλλά απ' έξω ακούγαμε όλοι.

Κάποια μέρα ανακοίνωσε μια καθηγήτρια ότι θα πάμε στην εκκλησία. Την ρώτησαν κάποιοι αν είναι υποχρεωτικό και αυτή απάντησε ότι είναι προαιρετικό. Αμέσως δήλωσαν σχεδόν όλοι, με εξαίρεση 2-3 κορίτσια, ότι δεν θα πάνε στην εκκλησία. Η καθηγήτρια είπε τότε ότι είναι μεν προαιρετικό, αλλά πρέπει να πάμε όλοι, αλλιώς θα είμαστε χαμένοι στη ζωής μας. Πήγαμε τελικά -πού ξέρεις τι γίνεται;- και σκεφτόμουν διαρκώς ότι οι 3-4 χαμένοι που ήξερα στη γειτονιά μου πήγαιναν κάθε Κυριακή στην εκκλησία.

Κάποτε μίλησα με τα μικρότερα αδέρφια μου και τους είπα ότι δεν πιστεύω στον Θεό και όλα αυτά που παρουσιάζουν οι παπάδες και οι καθηγητές στο σχολείο. Κατάλαβα ότι κι αυτοί δεν πίστευαν, δεν είχαν όμως το θάρρος και την αυτοπεποίθηση να το παραδεχτούν. Αργότερα που μεγαλώσαμε, γελάγαμε που μας είχε παραπλανήσει τόσο πολύ ο κοινωνικός περίγυρος, παρ' ότι ξέραμε ότι οι γονείς μας δεν πίστευαν επίσης.

Σε κάποια τάξη ήρθε ένας καθηγητής, ο οποίος ήταν ή θα γινόταν καθολικός παπάς. Αυτός άρχισε να μας λέει για μια απόδειξη της ύπαρξης του Θεού, αλλά όλοι καταλαβαίναμε ότι λέει ανοησίες. Κάποιος μαθητής του είπε τότε ότι, αφού εμείς όλοι πιστεύουμε, δεν χρειαζόμαστε αποδείξεις. Ο καθηγητής το δέχτηκε, αλλά δεν είχε τι άλλο να πει, δεν είχε προετοιμάσει το επόμενο μάθημα. Μας έβαλε τότε να τραγουδήσουμε κάτι θρησκευτικά άσματα... Στο διάλειμμα γελάγαμε ασταμάτητα για την πετυχημένη παρέμβαση του συμμαθητή μας.

Κατά τα λοιπά προσπαθούσε ο καθηγητής αυτός να μας δημιουργήσει ενοχές για διάφορα πράγματα και να έχουμε ανάγκη να πάμε για εξομολόγηση και όλα αυτά.

Μόνο που εγώ ήμουν προτεστάντης και δεν υπάρχει εκεί εξομολόγηση· δεν ξέρω γιατί, αλλά οι καθολικοί συμμαθητές μου με ζήλευαν που δεν πήγαινα στην εξομολόγηση. Μου λέγανε μετά ότι τους ρώταγε ο παπάς διάφορες κουταμάρες... Τους πιο πολλούς τους έχασα, γιατί άλλαξα σχολείο, αλλά είμαι βέβαιος ότι σχεδόν όλοι έχουν αποχωρήσει από την Εκκλησία.

Με θρησκευτικά θέματα ήρθα πάλι σε επαφή κατά τη σπουδή μου ως εκπαιδευτικός. Γνώρισα εκεί έναν καθολικό θεολόγο, ο οποίος πολιτικά ήταν ακροαριστερός. Κάναμε καλή παρέα, κυρίως επειδή ποτέ δεν προσπάθησε να μου κάνει προσηλυτισμό. Όταν έκανε δοκιμαστικά μάθημα σε σχολείο, θρησκευτικά εννοείται, έλεγε στους μαθητές ότι η πίστη είναι για τους χαζούς και μόνο η γνώση βοηθάει την ανθρωπότητα. Μετά από λίγο καιρό τον έδιωξαν και βρήκε κάποια άλλη θέση για πρακτική άσκηση.

Κάποια εποχή ήμουν άνεργος και σκέφτηκα να ζητήσω θέση σε ένα προτεσταντικό εκκλησιαστικό σχολείο. Διευθύντρια ήταν μια ιερωμένη, η οποία έκανε τα θρησκευτικά μαθήματα, άρα δεν χρειαζόταν να κάνω εγώ τον πιστό. Αν και ήξεραν ότι δεν έχω σχέση με τη θρησκευτική πίστη, δεν με ενόχλησαν ποτέ, αλλά κι εγώ είχα την εντύπωση ότι, εκτός από την παπαδιά, κανένας άλλος καθηγητής δεν ήταν πιστός. Και για την παπαδιά δεν βάζω το χέρι μου στη φωτιά· ίσως έκανε κι αυτή υποκριτικά την πιστή, αφού είχε θέση εργασίας και καλό μισθό.

Ο κύκλος των φίλων και γνωστών μου αποτελείται στο μεγαλύτερο μέρος του από άθεους και αδιάφορους. Μερικοί ονομάζουν τον εαυτό τους «κοινωνικά πιστό», δηλαδή κάνουν τον πιστό για τα μάτια των άλλων, της κοινωνίας, αλλά στην πραγματικότητα δεν πιστεύουν σε τίποτα. Πρόκειται για υποκρισία, αλλά ποιος θέλει να μείνει άνεργος όταν μπορεί με ένα τέτοιο ψέμα να βρει αμέσως δουλειά; Θυμάμαι παλιά που απαγορευόταν σε ακροαριστερούς να γίνουν εκπαιδευτικοί, όλοι οι αριστεροί και σαματατζήδες φίλοι μου υπέγραφαν ό,τι βεβαίωση περί αφοσίωσης στο αστικό καθεστώς τους έδιναν. Ως μόνιμοι υπάλληλοι μετά ήταν πρώτοι στις διαδηλώσεις και πολιτικές αντιδικίες.

Πάντως, υπάρχουν μερικοί οι οποίοι έχουν αναπτύξει μια προσωπική θρησκεία, πιστεύουν αυτό, δεν πιστεύουν το άλλο και γενικά τους είναι αδιάφορο τι λένε οι παπάδες και οι επίσκοποι. Μερικοί μάλιστα λένε ότι η επιστήμη αναπτύχθηκε λόγω του Χριστιανισμού, αλλά δεν μπορούν να εξηγήσουν, γιατί υπήρχε επιστήμη την ελληνορωμαϊκή εποχή, πριν από τον Χριστιανισμό, και γιατί οι (καθολικοί) χριστιανοί έσερναν τους φυσιοδίφες στην Ιερά Εξέταση. Γενικά, οι ιδέες τους δεν

επιβεβαιώνονται από την πραγματικότητα και τα ιστορικά γεγονότα, αλλά μάλλον θεωρούν αυτοί οι πιστοί ότι φταίνε τα γεγονότα και όχι η πίστη τους.

Μετά την 11η Σεπτεμβρίου στη Νέα Υόρκη, μερικοί από τους μπερδεμένους πιστούς υποστηρίζουν ότι πρέπει να τονωθεί το θρησκευτικό συναίσθημα των χριστιανών, ώστε να ξεκινήσουν μια κατά μέτωπο σύγκρουση με τους ισλαμιστές. Η υπενθύμιση ότι αυτά έγιναν ήδη στο παρελθόν και οι θρησκευτικοί πόλεμοι αποτελούν σοβαρό δείγμα υποκρισίας των μηχανισμών που κηρύσσουν αγάπη και ειρήνη, αλλά σκέφτονται και προετοιμάζουν πολέμους και καταστροφές. Δεν νομίζω ότι τους ενδιαφέρει όμως τι έγινε στο απώτερο παρελθόν, βολεύονται με αυτά που είδαν και άκουσαν οι ίδιοι και με αυτά που ελπίζουν να αποκομίσουν μελλοντικά στη ζωή τους.

Δεν με ενοχλεί που μερικοί φίλοι μου είναι πιστοί ή κάνουν πως είναι. Όσο δεν προσπαθούν να με προσηλυτίσουν, δεν λέω τίποτα. Κάποτε στο τραίνο με ρώτησε ένας καθολικός κληρικός -φορούσε το γνωστό κολάρο- αν πιστεύω. Του απάντησα ότι δεν το σκέφτομαι, αλλά αν πρέπει να δηλώσω κάτι, θα έλεγα όχι! Μου λέει τότε ότι καλό είναι να κρατάω επιφυλάξεις, γιατί μπορεί να υπάρχει Θεός και να με τιμωρήσει, όταν πεθάνω. Του είπα ότι μάλλον μου προτείνει να είμαι υποκριτικά πιστός, πράγμα που δεν συμβιβάζεται με τον Θεό, όπως τον διδάσκει η Εκκλησία. Συμφώνησε ότι δεν είναι ο καλύτερος τρόπος να πιστεύεις και αλλάξαμε θέμα συζήτησης, μιλήσαμε στην υπόλοιπη διαδρομή για ποδόσφαιρο.

Σήμερα θα χαρακτήριζα τον εαυτό μου, ως προς το συναίσθημα άθεο και ως προς τη λογική αγνωστικιστή. Δεν θεωρώ ότι είμαι κάτι καλύτερο από τους πιστούς, αλλά διαπιστώνω ότι οι πιο φανατικά πιστοί που τυχαίνει να γνωρίζω, είναι κακομοίρηδες για λύπηση. Κάτι περιμένουν που δεν τους προκύπτει...

Johann Mathis, 68 ετών, μουσικός, Ried/Inn, Αυστρία, έγγαμος, τρία παιδιά

Θα γράψω διάφορα για τον εκκλησιαστικό μηχανισμό, αλλά όχι ως ανταγωνιστής! Δεν σκοπεύω να ιδρύσω οργάνωση που θα εισπράττει λεφτά και θα απαιτεί υποταγή, γονάτισμα, σταυροκόπημα, προσευχές, νηστείες, εξομολογήσεις και άλλες τέτοιες ταπεινώσεις.

Στη ζωή μου εξελίχθηκαν τα πράγματα όπως σχεδόν σε όλους: Υποχρεωτικός νηπιοβαπτισμός χωρίς την έγκρισή μου, υποχρεωτικό μάθημα θρησκευτικών, επισκέψεις στις λειτουργίες, στο κατηχητικό κ.ο.κ. Για μένα και τους συμμαθητές

μου ήταν οι σχολικές εξομολογήσεις μια μεγάλη περιπέτεια που με οδήγησε σταδιακά στην αποστασιοποίηση.

Η συνέχεια εξελίχθηκε όμως παραδοσιακά, εκκλησιαστικός γάμος, βάπτισμα των παιδιών, αν και όλα συνέβησαν επειδή το ήθελαν οι γονείς, οι συγγενείς, οι γείτονες, η κοινωνία. Όταν μένεις στο κοπάδι, δεν υπάρχει περίπτωση να σε βάλει στο μάτι ο κακός λύκος...

Περίπου στα 40 χρόνια μου είχα την ιδέα να διαβάσω τις χριστιανικές γραφές, ολόκληρες, χωρίς παραλείψεις. Ήδη στην αρχή κατάλαβα ότι πρόκειται για οφθαλμοφανείς ανοησίες, αφού ο καλός Θεός δημιούργησε την τρίτη μέρα τα χόρτα και τα δέντρα, αλλά την τέταρτη μέρα τον ήλιο, το φεγγάρι και τα άστρα στον ουρανό. Με αυτή την ανοησία γελάει κάθε μικρό παιδί, αφού χωρίς φως δεν είναι δυνατόν να υπάρξουν ζώα και φυτά. Προφανώς ο Θεός δημιούργησε τον Ήλιο ως φωτιστικό σώμα. Αλλά η θεόπνευστη γραφή ονομάζει τον Ήλιο και τη Σελήνη «φωστήρες», φωτοδότες, άρα είναι και η Σελήνη αυτόφωτο σώμα...

Το άλλο που δεν κατάλαβα ήταν, γιατί έπρεπε οι άνθρωποι του «εκλεκτού λαού», οι Ιουδαίοι, να περιτέμνονται. Αν είναι σωστό αυτό, έπρεπε οι άντρες να γεννιούνται με την περιτομή. Και, εκτός αυτού, θα έπρεπε και οι χριστιανοί να έχουν υιοθετήσει αυτή τη μεσανατολική «ιερή» τελετουργία...

Και ακόμα, αφού οι γραφές στα εβραϊκά, χριστιανικά και μωαμεθανικά «ιερά βιβλία» αποτελούν τον λόγο του ενός και μοναδικού Θεού, ποια εκδοχή από τις τρεις είναι σωστή; Και οι τρεις αποκλείεται να είναι, αφού αλληλοσυγκρούονται λογικά και ιστορικά... Εμείς ποια διαλέγουμε; Αυτή μέσα στην οποία γεννηθήκαμε, τυχαία...

Εκεί στα 40 χρόνια μου, ήδη παντρεμένος και με 3 παιδιά, άρχισα λοιπόν να σκέφτομαι αυτοδύναμα, χωρίς τις οπισθοδρομικές οικογενειακές και κοινωνικές παραδόσεις. Τότε άρχισα να σκέφτομαι ποιες πράξεις μου ήταν σύμφωνα με δικές μου αποφάσεις και ποιες ήταν ετεροπροσδιορισμένες, από μηχανισμούς που δεν τους είχα επιλέξει και οι οποίοι ήταν εμφανώς ιδιοτελείς. Αφότου έβαλα μπρος το μυαλό μου να δουλέψει, άλλαξε ο κόσμος γύρω μου!

Εδώ είναι το πρόβλημα με πολλούς ανθρώπους ότι αναζητούν ένα νόημα της ζωής και του κόσμου και γίνονται υποχείρια τσαρλατάνων και απατεώνων. Μπορεί καθένας να ψάχνει ένα, δέκα, πενήντα χρόνια για ένα νόημα και να μην το βρίσκει για τον απλό λόγο επειδή δεν υπάρχει.

Ούτε χρειαζόμαστε κάποιο νόημα, με εξαίρεση εκείνους που έκαναν την νοσηματολογία επάγγελμα και ζουν σε βάρος των κορόιδων! Είμαστε μέρος της φύσης κι επειδή είναι δεδομένες η θέληση για επιβίωση και η ευχαρίστηση για τη ζωή, έχουμε ακριβώς το στήριγμα και το νόημα της ζωής: να τη ζήσουμε όσο το δυνατόν καλύτερα!

Αν υπάρχει κάποια ανώτερη δύναμη, αυτή που άλλοι ονομάζουν θεό, ας μας το ανακοινώσει αυτή η δύναμη κατ' ιδίαν, σε καθένα ξεχωριστά. Δεν χρειαζόμαστε τη μεσολάβηση άλλων (σχεδόν αποκλειστικά ιδιοτελών) ανθρώπων, σίγουρα σήμερα όχι που η μόρφωση μεγάλων πληθυσμιακών ομάδων είναι αναμφισβήτητη. Δεν χρειαζόμαστε παρεμβαλλόμενα πρόσωπα, οργανισμούς, μηχανισμούς, δεν χρειαζόμαστε μυθομανείς ή ψυχοπαθείς που (δήθεν) έβλεπαν στον ύπνο ή στο ξύπνιο τους όνειρα και έπαιρναν μηνύματα.

Θα μπορούσε κάποιος να πει ότι δεν βλάπτει που παρεμβάλλεται ένας μηχανισμός! Δεν θα έβλαπτε, αν δεν είχαμε την ιστορική εμπειρία των εγκλημάτων που προκάλεσαν οι οργανωμένες θρησκείες, κυρίως οι μονοθεϊστικές, οι οποίες έχουν και την αξίωση της μοναδικότητας και αποκλειστικής ορθότητας

Εννοείται, με την εγκατάλειψη της θρησκευτικής πίστης, δεν αισθάνθηκα οποιαδήποτε ανασφάλεια και φόβο. Φόβο για ποιο πράγμα, για ένα σιωπηρό και αδιάφορο και μάλλον ανύπαρκτο θεό; Φόβο για την εκκλησία και τους κληρικούς, οι περισσότεροι από τους οποίους είναι διανοητικά προβληματικοί; Σαν παιδί σίγουρα θα είχα φόβους, με όλα αυτά που μας συμπιέζαν στο μυαλό για τιμωρία και εκδίκηση από τον «θεό της αγάπης»!

Όσοι άνθρωποι ενδιαφέρονται για το καλό των παιδιών τους και θέλουν να γίνουν ανεξάρτητα και αυτοδύναμα στη σκέψη, πρέπει να τα απομακρύνουν αμέσως από θρησκευτικά μαθήματα, οποιασδήποτε θρησκείας. Η πλύση εγκεφάλου που γίνεται στα σχολεία δεν αποβλέπει στην ενημέρωση για τη θρησκεία αλλά την επιβολή θρησκευτικής πίστης.

Στο επάγγελμά μου παρουσιάστηκαν μερικά προβλήματα με τις αντιθρησκευτικές και αντιεκκλησιαστικές θέσεις μου. Ως μουσικός έπρεπε να ταυτίζομαι, δήθεν, με τις απόψεις των ακροατών μου κι έτσι μερικοί δεν ήθελαν να τους παίξει μουσική ένας άθεος. Παλιά λέγανε, περίπου οι ίδιοι, «μην ψωνίζετε σε Εβραίους», τώρα βάλανε εμένα τον άθεο στη θέση των διωκόμενων. Έτσι πίστευαν ότι θα με εξανάγκαζαν να επανέλθω στο μαντρί του ποιμνίου ή ότι δεν θα έλεγα την άποψή

μου, όποτε έκρινα σκόπιμο.

Είμαι απόλυτα βέβαιος, τόσο από τα ιστορικά δεδομένα, όσο και από τη λογική των γεγονότων ότι ο Ιησούς, στον οποίο αναφέρονται οι παπάδες, δεν υπήρξε ποτέ. Είναι εφεύρεση των μεταγενέστερων, οι οποίοι τον παραγέμισαν με αντιφατικές ιστορίες. Ο αυτοκράτωρ Κωνσταντίνος ανέδειξε το μαγαζί και επέβαλε τι θα πιστεύουν οι πιστοί. Όλα τα άλλα είναι παραμύθια που δημιουργήθηκαν με την πάροδο του χρόνου και χαρακτηρίστηκαν ως ιερές επιφοιτήσεις.

Στόχος της επιστήμης πρέπει να είναι η ανάδειξη του ψεύδους και της απάτης των θρησκειών και η προφύλαξη των ανθρώπων, ιδίως των παιδιών, από την εκμετάλλευση των ιδιοτελών μηχανισμών.

Πηγή: sfrang.blogspot.com